T.C.
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ŞEHİT ŞERİFE BACI TABİAT PARKININ SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM POTANSİYELİNİN PEYZAJ YÖNETİMİ VE PLANLAMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hüseyin AKPINAR

Danışman	Doç. Dr. Mehmet ÇETİN
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DUYAR
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Hakan ŞEVİK

YÜKSEK LİSANS
SÜRDÜRÜLEBİLİR TARIM VE TABİİ BİTKİ KAYNAKLARI
ANA BİLİM DALI

KASTAMONU – 2018

TEZ ONAYI

Hüseyin AKPINAR tarafından hazırlanan "**Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkının Sürdürülebilir Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Yönetimi ve Planlama Açısından Değerlendirilmesi**" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri üyeleri önünde savunulmuş ve **oy birliği** ile Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü **Sürdürülebilir Tarım Ve Tabii Bitki Kaynakları Ana Bilim Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Danışman	Doç. Dr. Mehmet ÇETİN Kastamonu Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Ahmet DUYAR Karabük Üniversitesi	.....
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Hakan ŞEVİK Kastamonu Üniversitesi	.....

18/05/2018

Enstitü Müdür V. Doç. Dr. Mehmet Altan KURNAZ .....

TAAHHÜTNAME

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildirir ve taahhüt ederim.

İmza

Hüseyin AKPINAR

ÖZET

Yüksek Lisans

ŞEHİT ŞERİFE BACI TABİAT PARKININ SÜRDÜRÜLEBİLİR EKOTURİZM POTANSİYELİNİN PEYZAJ YÖNETİMİ VE PLANLAMA AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hüseyin AKPINAR
Kastamonu Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Sürdürülebilir Tarım Ve Tabii Bitki Kaynakları Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Mehmet ÇETİN

Herhangi bir ülke veya bölgede, turizmin varlığı veya gelişimi esas olarak doğal, tarihi ve kültürel mekânlara bağlıdır. Ekoturizm, doğal ve kültürel kaynakları değerleme bağlamında, sürdürülebilir turizmin en önemli alt bileşenidir. Turizm faaliyetlerine ya da eğlence amaçlı faaliyetlerde bulunmaya çalışan insanların doğal alanlarda bunu tercih etmeleri gittikçe artan bir eğilimdir. Şerife Bacı Tabiat Parkı çevresindeki önemli alanların kültürel ve doğal değerlerini inceleyen bu çalışma, coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak ifade edilen alanda gelişmiş rekreasyonel ve turizm faaliyetlerini tanımlamaktadır. Çalışma kapsamında alanın değerlendirilmesi yapılmış ve yakın çevresinin turizm potansiyeli belirlenmiştir. Çalışma sonuçları Şerife Bacı Tabiat Parkının ekoturizm uygulamaları açısından zengin potansiyele sahip olduğunu ve Şerife Bacı Tabiat Parkı için çeşitli olası ekoturizm faaliyetlerinin uygulanabilir olduğunu göstermektedir. Buna ek olarak, bu çalışma, çalışma alanında planlama çalışmalarının doğru bir şekilde uygulanması açısından ekoturizm ilkeleri ile çok disiplinli çalışma hedeflerinin belirlenmesi açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: CBS, MCA, SWOT, rekreasyon, sürdürülebilirlik.

2018, 80 sayfa
Bilim Kodu: 1214

ABSTRACT

MSc. Thesis

EVALUATİON OF SUSTAİNABLE ECOTOURİSM POTENTİAL OF THE ŞEHİT ŞERİFE BACI NATURAL PARK ON THE LANDSCAPE MANAGEMENT AND PLANNİNG

Hüseyin AKPINAR
Kastamonu University
Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Sustainable Agriculture and Natural Plant Resources

Supervisor: Assoc Prof. Dr. Mehmet ÇETİN

In any country or region, the presence or development of tourism depends mainly on natural, historical and cultural spaces. Ecotourism is the most important sub-component of sustainable tourism in the context of evaluating natural and cultural resources. It is an increasing trend for people who are seeking tourism or leisure activities to choose this in natural areas. This study examines the cultural and natural values of the important areas around Şerife Baci Natural Park and describes the recreational and tourism activities on the ground, which are expressed using geographic information systems. Within the scope of the study, the site was assessed and the tourism potential of its immediate surroundings was determined. The study results show that Şerife Baci Natural Park has a rich potential in terms of ecotourism practices and that various possible ecotourism activities for Şerife Baci Natural Park are feasible. In addition, this study is important for the determination of ecotourism principles and multidisciplinary working goals in terms of the correct application of planning studies in the field of study.

Key Words: GIS, MCA, SWOT, recreation, sustainability.

2018, 80 pages
Science Code: 1214

TEŞEKKÜR

"Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkının Sürdürülebilir Ekoturizm Potansiyelinin Peyzaj Yönetimi ve Planlama Açısından Değerlendirilmesi" konulu yüksek lisans tez çalışmam boyunca yaptığı danışmanlık, rehberlik, içten yol göstericiliği ve sağladığı çok değerli tavsiyeler için ve ayrıca bir araştırmacı bilim insanı olma yönünde gelişimime sağladığı katkılarından dolayı değerli hocam, danışmanım Sayın Doç. Dr. Mehmet ÇETİN'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans eğitimim boyunca yardım, bilgi ve tecrübeleri ile bana sürekli destek olan başta Doç Dr. Hakan ŞEVİK olmak üzere Fen Bilimleri Enstitüsü Sürdürülebilir Tarım ve Tabii Bitki Kaynakları Ana Bilim Dalı'ndaki tüm hocalarıma ayrıca tez çalışmam esnasında yardımlarını esirgemeyen Cansel ÇAKIR ve İlknur ZEREN ÇETİN'e teşekkür ederim.

Çalışmamın ülkem, Kastamonu ve bilim camiası için faydalı olmasını temenni ederim.

Hüseyin AKPINAR
Kastamonu, Mayıs, 2018

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	viii
RESİMLİ ALT YAZI DİZİNİ	ix
TABLOLAR DİZİNİ	x
1. GİRİŞ	1
2. LİTERATÜR ÖZETİ	4
2.1. Konu İle İlgili Genel Kavramlar	4
2.2. Ekoturizm Kavramı ve Önemi	15
2.3. Konu İle İlgili Çalışmalar	17
3. MATERYAL VE YÖNTEMLER	26
3.1. Materyal	26
3.2. Yöntem	30
4. BULGULAR	36
4.1. Kastamonu ilinde yaşayan halk ile yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesi	43
4.2. Ziyaretçilerle yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesi	43
4.3. Anket Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular	45
4.3.1. Kastamonu ilinde yaşayanlara uygulanan anket sonuçları	45
4.3.2. Ziyaretçilerle yapılan anketlerden elde edilen sonuçlar	50
5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA	56
6. ÖNERİLER	63
KAYNAKLAR	66
EKLER	74
EK 1- Kastamonu İli'nde Yaşayanlara Yönelik Anket Formu	75
EK 2- Ziyaretçilere Yönelik Anket Formu	77
ÖZGEÇMİŞ	80

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

SWOT	: Strenghts (Avantajlar), Weaknesses (Dezavantajlar), Opportunities (Firsatlar), Threats (Tehditler)
CBS	: Coğrafi Bilgi Sistemleri
GIS	: Geographical Information System
WTO	: Dünya Turizm Örgütü
SRTM	: The Shuttle Radar Topography Mission
DMP	: Data Management Platform
DEM	: Digital Elevation Model
MCA	: Multi Criteria Analysis
IDW	: Inverse Distance Weight
AHP	: Analitik Hiyerarşi Süreci
ha.	: Hektar

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 3.1. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ve Kastamonu-Çankırı Karayolu	26
Şekil 3.2. Çalışma alanının konumu	27
Şekil 3.3. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Kır Gazinosu	28
Şekil 3.4. Çalışma alanının genel florası.....	29
Şekil 3.5. Tabiat parkı içerisindeki evcil hayvan barınağı.....	30
Şekil 4.1. Çalışma alanının eğim analizi.....	37
Şekil 4.2. Çalışma alanının sıcaklık değerleri.....	38
Şekil 4.3. Çalışma alanının rüzgar değerleri	39
Şekil 4.4. Çalışma alanının ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli.....	41

TABLOLAR DİZİNİ

		Sayfa
Tablo 3.1.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkının Swot Analizi	35
Tablo 4.1.	Ankete katılanlardan Kastamonu ilinin yerlisi olanların ve olmayanların cinsiyete göre dağılımı	45
Tablo 4.2.	Kastamonu ilinin yerlisi olmayan deneklerin, ilde yaşadıkları zaman dönemine göre dağılımları	46
Tablo 4.3.	En fazla ziyaretçi sayısına sahip ayların dağılımı	46
Tablo 4.4.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkına turistlerin ilgisini en fazla çeken özelliklerin dağılımı	47
Tablo 4.5.	Ziyaretçi kullanımlarının tabiat parkında oluşturduğu tahribe göre dağılım	47
Tablo 4.6.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın doğal bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar görüp görmediği durumuna göre dağılımı	48
Tablo 4.7.	Tabiat parkının turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörlerinin olup olmama durumuna göre dağılımı	48
Tablo 4.8.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda turizm faaliyetlerinin gelişimini engellediği düşünülen olumsuz çevre faktörlerinin dağılımı	49
Tablo 4.9.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelecek nesillere aktarımı için bakım ve geliştirme çalışmalarının yeterli olup olmadığını düşünen deneklerin öğrenim durumlarına göre dağılımı	49
Tablo 4.10.	Deneklerin cinsiyet ve öğrenim durumlarına göre dağılımı	50
Tablo 4.11.	Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na daha önce gelip gelmeme durumlarına göre dağılımı.	50
Tablo 4.12	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez gelmediğini söyleyen ziyaretçilerin tabiat parkına geliş sıklığına göre dağılımı	51
Tablo 4.13.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilerin kimlerle birlikte geldiğine göre dağılımı.	51
Tablo 4.14.	Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na hangi aylarda geldiklerine göre dağılımı.	52
Tablo 4.15.	Ziyaretçilerin geldikleri yere göre dağılımı.	52
Tablo 4.16.	Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda en çok beğendiği özelliklerin dağılımı.	53
Tablo 4.17.	Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yaptıkları etkinliklerin dağılımı	53
Tablo 4.18.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer etkinliklerin ziyaretçilere göre dağılımı	54
Tablo 4.19.	Ziyaretçilerin rekreatif ve turistik olanaklardan yeterince yararlanıp yararlanamama durumuna göre dağılımı	55
Tablo 4.20.	Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından ziyaretçilerin yararlanmasını engelleyen nedenlerin dağılımı	55

1. GİRİŞ

Ülkemizde kentleşme ve buna bağlı olarak da çevre sorunları hızla artmaktadır. Şehirlerde hem köyden kente göç, hem de plansız yapılaşma sonucu çarpık kentleşme oluşmakta ve bu durum pek çok sorunu beraberinde getirmektedir. Ekolojik ilişkileri görmezden gelen bir şehirde doğal alanlar azalır ve iklim ve toprak koşulları değişir. Ekoturizm alanının eğlence amaçlı etkinlikleri için biyoiklimsel rahatlık etkilenir (Cetin, 2015a; Cetin, 2016a; Zeren, 2016).

Konut sorunları yanında, şehirler endüstriyel ve araç emisyonlarından kaynaklanan zararlı maddelerle yapay bir yaşam ortamı haline gelir. Yapay bir şehrin yaşama koşulları ile aşırı nüfus yoğunluğu, hava kirliliği, gürültü gibi faktörler şehirleri yaşanmaz kılar. Bu faktörler insanlarda psiko-fizyolojik bir dengesizlik oluşmasına neden olur. Bu nedenle insanların doğaya olan özlemi artmakta, rekreasyonel alanlar daha büyük önem kazanmaktadır. İnsanların dinlenme, eğlenme ve zihni tazeleme talebindeki artış, ormanda rekreasyonel kullanım için uygun alanların belirlenmesine ve bu alanların rekreasyonel alanlar olarak geliştirmeye yönelik gerekli planların yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Cetin, 2015b; Cetin ve Sevik 2016a; Cetin ve Sevik 2016b).

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de son yıllarda hızlı bir kentleşme süreci başlamıştır. Bu süreç teknolojideki ilerleme ve gelişmeler, ulaşımın kolaylaşması, refah düzeyindeki artış gibi unsurlar sebebiyle hızlanmış, bunun sonucunda ise kentsel yerleşim alanlarındaki çevresel dengede bozulmalar görülmeye başlanmıştır (Çetin vd., 2010).

Fiziksel, sosyal ve ekonomik bakımdan gelişmişliğin ana ölçütlerinden biri de planlı kentleşmedir. Bunun yanı sıra, planlamaya temel olan ölçüt ya da veriler ne kadar çeşitli ve duyarlıysa planlamadan sağlanacak olan başarıda o oranda artacaktır (Altunkasa ve Gültekin, 1991).

Planlı kentleşmede; toplum sağlığı için elverişli olan alanların tespit edilebilmesi için iklim, değerlendirilmesi gereken önemli faktörlerden biridir (Altunkasa ve Gültekin,

1991). Çünkü iklim, insanlığın yeryüzündeki bütün faaliyetlerini olumlu veya olumsuz etkileyen önemli bir faktördür (Çınar, 1999; Koçman, 2002).

İklim yaşam döngüsü içindeki hedeflerimiz, yerleşim bölgelerimiz, yaşam şeklimiz ve daha birçok konu ile ilgili karar vermemizde etkilidir. Çünkü iklim, ekolojik çevrenin yaşam koşullarını belirleyen ve doğal, sosyal ve kültürel süreçleri birleştiren bir konumdadır. Dolayısı ile iklim doğal, sosyal ve kültürel çevrenin oluşumunda birinci derecede etkili olmaktadır (Koçman, 2002).

Planlamada hedef, planlamayı etkileyen iklimsel verilerin ortaya konması ve insanların konforu için iklimin pozitif yönde geliştirilmesi ve değiştirilmesidir. Canlıların yeryüzündeki faaliyetlerinin önemli bir kısmı, iklimsel vakalara bağlıdır ve iklimsel vakalar canlıların hayatlarında belirleyici bir rol üstlenmektedir. Yapılan planlamalar; insan hayatına hizmet etmek amacıyla yapıldığı için öncelikle biyoiklimsel konforun elde edilmesi hedeflenmelidir (Çetin vd., 2010).

Genel olarak sıcaklık, rüzgâr, yağış ve nem gibi ekolojik koşulların belirli düzeylerde olduğu durumlarda insanlar kendilerini daha güçlü ve sağlıklı hissederler. Bu değerlerin insanlar için uygun aralıklarda olması "biyoklimatik konfor" olarak adlandırılır. İnsanlar yaşadıkları alanlarda biyoklimatik konfor uygun değer aralığında olmadığında rahatsız olup alandan uzaklaşmak isterler. Dolayısıyla turizm ve ekoturizm hedefli kullanılan alanlarda biyoklimatik konfor çok önemlidir (Cetin, 2016a).

Doğanın bir parçası olan insanın, doğaya olan özlemini gidermek amacıyla her fırsatta kendisini şehirlerin kalabalık ve betonlaşmış ortamından doğal ortamlara atma isteği, günümüzde doğal rekreasyon alanlarını cazibe merkezleri haline getirmiştir. Özellikle ormanlık alanlar, büyük ilgi çekmekte ve talep görmektedir. Bu alanlardaki bitkiler ve doğal kaynaklar insan hayatı için hayati öneme sahiptir. Bununla birlikte, doğal kaynaklar konusundaki en önemli ikilemlerden birisi de bu alanlara artan talebin, kirlenme ve bozulmayı da beraberinde getirmesidir. Bugün insanlık tarafından görülen ve yaşanan bilinçsiz kullanımın türü son derece zararlıdır. Küresel ısınma, iklim değişikliği ve hava ile suyun ekolojik dengesinin bozulması, gıdaların kontaminasyonuna katkıda bulunur ve çok sayıda tahribata neden olur.

İnsanlar bunu fark etmiş ve müdahalede bulunarak, özellikle de turizm endüstrisinde kaynakların sürdürülebilir kullanımına olan gereksinimi anlamışlar ve son dönemde bu konuda pek çok çalışma yapılmıştır (Maple ve ark. 2010; Cheung ve Jim 2014; Cetin 2015c; Cetin ve Sevik 2016a; Cetin 2016b).

Kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanılması konusunda ülkemizde yapılan çalışmalar henüz yeterli düzeyde değildir. Çünkü yoğun olarak kullanılan doğal alanlar, bir süre sonra az veya çok tahrip olmakta ve kirlenmektedir. Önemli olan bu alanların sürdürülebilir bir şekilde planlanması ve böylece bu alanlardan faydalanmanın sürekliliğinin garanti altına alınmasıdır. Uzun vadede, doğal kaynakların sürdürülebilir bir şekilde kullanımına bağlı olan ekoturizm, turistler için önemli tercihler haline gelmektedir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı, piknik ve rekreasyon için oldukça uygun bir konumdadır. Bu çalışmanın amacı çevre, eğlence faaliyetleri ve turizm açısından potansiyelini yakından takip eden ve sürdürülebilir turizm planlaması ihtiyacını vurgulayan Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın doğal ve kültürel değerlerini vurgulamaktır. Çalışma kapsamında Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın sürdürülebilir ekoturizm potansiyelinin peyzaj yönetimi ve planlama açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

2. LİTERATÜR ÖZETİ

2.1. Konu İle İlgili Genel Kavramlar

İnsanlar yüzyıllar boyunca doğadan esinlenen farklı peyzajları izlemiş ve turizme daha çok yönelmişlerdir. Şehirlerin zorlu veya yoğun hayat şartları, insanları kültürel veya doğal yönelimli turistik faaliyetleri tercih etmeye ve günlük şehir yaşamlarının olumsuz koşullarından uzaklaşmak isteği doğurmuştur. Son yıllarda doğal, kültürel ve tarihsel alanlarda bu konuda ki ilgi artmıştır. Bu alanlara olan ilginin artmasıyla bu alanların korunması, doğanın korunması ve yenilenmesi, turizmin geliştirilmesi gibi gereklilikler artmıştır (Cetin, 2015a; Cetin, 2015b; Cetin, 2016a; Ngoka, 2013; Cetin ve Sevik, 2016a; Cetin ve Sevik, 2016b).

İnsanlar doğal ve doğayı koruma bilincinden, kültürel ve tatil etkinlikleri ve eğlence etkinlikleri, ayrıca yerel gelenekleri öğrenme arzusuyla birlikte farklı turizm değerlerini yaşamak için farklı bölgelere seyahat etmekten hoşlanmaktadırlar. Bu nedenle çevre koruma, sürdürülebilir turizm için büyük önem taşır. Turizm ve rekreasyon planlamasına, ayrıca ekonomik ve sosyal altyapıya dayalı çevre koruması kuşkusuz fiziksel ve sosyal ortamların iyileşmesine katkı sağlayacaktır (Monz vd., 2010; Cetin ve Sevik, 2016a; Cetin ve Sevik, 2016b).

Tanım gereği manzara ve yaban hayatı üzerinde olabildiğince az etkiye sahip olmak anlamına gelen ekoturizm, doğal alanların gözlem ve doğal turizm deneyimleri gibi özel amaçlarla kullanılması konusunda mükemmel bir örnek oluşturmaktadır. Doğal ve kültürel alanların teşvik edilmesi, doğal alanların nadir özelliklerine vurgu yapılarak ekoturizmaya olumlu katkıda bulunur. Ziyaretçilerden elde edilen gelirler ile bu alanlar korunup geliştirilerek turistik merkez haline getirilebilir. Ekoturizm etkinlikleri, ekolojik çevrenin kullanımı hakkında genel bir farkındalık ile yürütülmektedir. Ekoturizm, sorumlu turizmin sosyal ve diğer ekonomik yönlerine etki eden bir yaklaşımdır (Powell ve Ham, 2008; Ohl-Schacherer vd., 2008; Cetin ve Sevik, 2016a; Cetin, 2016b).

Ekoturizm, son yıllarda ortaya çıkan bir kavramdır. İlk defa 1992 yılında Rio Çevre Zirvesi'nde sürdürülebilir bir yeryüzü için, doğal çevreyi bozmadan, bu doğal çevreden yararlanma metotlarının geliştirilmesi ve bütün yerli toplumların kültürlerine zarar vermeden, onların turizm etkinliklerinden faydalanmalarının sağlanması şeklinde kriterler ortaya konmuştur (URL-1).

2002 yılının Mayıs ayında, Kanada'nın Quebec şehrinde, dünyadaki 133 ülkeden 1100 üyenin katılımıyla gerçekleşen "Dünya Ekoturizm Zirvesi'nde, bütün ülkelerin kabul ettiği bir ekoturizm tanımı benimsenmiştir. Bu tanıma göre ekoturizm, "yeryüzünün doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini teminat altına alan, bununla birlikte yerel toplumların ekonomik kalkınmalarına destek verirken sosyal ve kültürel birlikteliklerini gözetip koruyan bir tavır ya da yaklaşım olarak benimsenmiştir (URL-1).

Ekoturist ise; yeryüzündeki doğal ve çevresel kaynakları gezmek, görmek ve içinde yaşamak için ziyarette bulunan kişilerdir. Ekoturist yurtiçinden olabileceği gibi yurt dışından da olabilir. Ülkelerin gelişip refah seviyelerinin yükselmesinde turizmin ve ekoturizmin önemi her geçen gün artmaktadır. İnsanlar artık yöresel ve ulusal düzeyde doğal ve çevresel kaynakların turistik amaçla kullanılması için hem değerlerini arttırmaya hem de korumaya çalışmaktadırlar (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

Son yıllarda birçok kaynak sürdürülebilirlik korkusuyla koruma altına alınmakta, kullanımı sınırlandırılmakta, hatta bazı durumlarda da kullanımı yasaklanabilmektedir. Bu konuda sürdürülebilir ekoturizm ana ölçüt kabul edilmektedir. Çünkü doğal ve tarihi kaynaklar sadece kar amacı güden firmaların kullanımına bırakılması halinde bu kaynakların miktarı ve kalitesinde hızlı bir azalma tehlikesi olabilmektedir. Ülkemizde de uygulanan koruma alanları (milli park, tabiat koruma alanı, doğal park vb.) ile bu tehlike önlenmeye çalışılmaktadır (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

Ekoturizm, doğal ve kültürel kaynakların uygun aralıklarda sürdürülebilir bir şekilde kullanımını sağlayan bir turizm etkinliğidir. Dolayısıyla ekoturizm, yerel halklar için ekonomik olanaklar oluştururken, turizm sektöründeki herkesin koruma yoluyla

bütün bu kaynaklardan faydalanmasını da sağlar. Bu tanıma göre, ekoturizmin başlıca esasları şunlardır (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

1. Kültürel mirası korumak ve yerel halkın örf ve adetlerine saygı gösterilmesi,

2.Amaç olarak, ekoturistlerin ve yerel toplumun, koruma yoluyla ekosistemlerin anlaşılması, değer verilmesi ve farkına varılmasının teşvik edilmesi,

3. Ekoloji üzerindeki negatif etkileri en az seviyeye indirmek, ziyaretçileri bilgilendirirken her bir habitatın ekolojik dengedeki yaşamsal rollerinin benimsetilmesi,

4.Hükümetin, yerel toplum örgütlerinin, endüstrinin, turistlerin ve toplumun bütününe çevre eğitiminin verilmesi,

5.Hükümet, turizm, toplum, ekoturistler, yerel toplum örgütleri arasında ortaklık ve anlayışın kurulması,

6.Kaynağın olduğu gibi kabul edilmesi, sınırlarının tanınması ve arza yönelik yönetim ve planlama yapılması

7.Yerel halkın lehine, koruma yoluyla ekonomik ve ekonomik olmayan uzun dönemli faydaların sağlanması,

8.Doğal ve kültürel çevreye karşı etiksel sorumluluk ve davranışların teşvik edilmesi,

9.Sorumlu koruma pratiklerinin oluşturulmasıdır.

Ekoturizme konu olan bölgelerin önemli kısmı, endüstriler tarafından kullanılmamış ve çevresi tahribata uğramamış olan ülkelerdedir (Erdoğan ve Yağcı, 2002). Bu kapsamda Costa Rica, Belize ve Kenya doğal güzellikleri ve kaynaklarıyla ekoturizmin öncüsü olan ülkelerdir. Costa Rican Tourist Institute'nin yaptığı anket araştırmasında, "Costa Rica'yı ziyaret etmede temel nedeniniz nedir?" sorusuna ekoturistlerin %75`i doğal güzelliklerinden dolayı Costa Rica'yı ziyaret ettiklerini belirtmişlerdir (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

Doğal ve kültürel değerlerin ekonomik olarak korunması, sosyal ve kültürel değerlere katkıda bulunan ve geliştirilmesi gereken turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Sürdürülebilirlik açısından, turizme açılan bu alanlarda koruma ve denge kullanımının sağlanması gerekir. Bu alanların ilgi çekici doğal ve kültürel özelliklerine dikkat çekerek, çevresel duyarlılık ile yapılan ekoturizm sürdürülebilirliği sağlar, hassas ekosistemleri korur, ekoturizmin eğitsel yönünü oluştururken alanda ve çevresinde yaşayan nüfusa sosyo-ekonomik kalkınma sağlar (Nouri ve ark. 2008; Tsai ve ark.2010; Chaminuka ve ark., 2012; Cetin ve Sevik, 2016a; Cetin ve Sevik, 2016b; Cetin, 2016a; Cetin, 2016b).

Sürdürülebilir turizm için ulusal ve uluslararası düzeydeki hedefler arasında gelişme, kaynak değerlerinin sürdürülebilir bir şekilde kullanılması, kültürel ve doğal çeşitliliğin korunması ve yerli toplulukları da içine alarak yerel ekonomiye verilen destek bulunmaktadır. Turizm sektörü ve yerel topluluk arasındaki işbirliğinin planlanması ve sağlanmasıyla yerel halk bilinçlenip turistlere sahip çıkacaktır (Kumari vd., 2010; Dixit ve Narula, 2010; Cetin ve Sevik, 2016a; Cetin ve Sevik, 2016b).

İnsanların kendi ihtiyaçlarını tedarik etmek için gelecek kuşakların devamlılığını riske atmadan günümüzün ihtiyaçlarını karşılaması sürdürülebilir kalkınma olarak ifade edilmektedir. Sürdürülebilir planlama sürdürülebilir kalkınmanın en önemli araçlarından biridir. Sürdürülebilir planlama, kaynak planlama parçalarının önemini yitirmeden beklenen görevleri yapması ve kültürel kaynakların kullanımıdır. Planlanan alan çevresel sorunlara sebep olmaz. Sürdürülebilirlik, kültürel ve doğal kaynakların etkili kullanılması ve çevresel planlama ile ayrılmaz bir bütündür (Attia ve De Herde, 2009; Bezlova ve Doncheva-Boneva, 2011; Topay ve Cinar, 2008; Çetin vd., 2010; Topay, 2012; Cetin, 2015a, Cetin, 2015b).

Ekolojik planlamada, hem çevrenin ve doğal varlıkların korunması, hem de bu alanda yaşayan insanların gereksinimlerinin karşılanması gerekir. Bu şekildeki planlamalarda birçok sorunun çözülmesi gerekmektedir. Çünkü günümüzde birim alanda yaşayan insan sayısı çoğalmış, bilhassa gelişmekte olan ülkelerde kentsel gelişim büyük çoğunlukla plansız ve hızlı olmuştur. Su ve hava kirliliğinin her geçen

gün çoğaldığı gözlemlenmiştir. Bu konu ile ilgili yapılan birçok çalışmada öncelikle çevresel planlama esas alınmıştır (Mutlu vd., 2014; Mutlu vd., 2015; Mutlu vd., 2016; Sevik vd., 2017a; Şevik vd., 2016; Cetin ve Sevik, 2016a).

Günümüzde, kent merkezleri aşırı kalabalıklaşmış ve insanlara sıkıcı gelen yapılar çoğalmıştır. Bu şehir merkezlerinde hava sıcaklığı ve nem oranı yapılaşmaya duyarlı olup, yapılaşma insan sağlığını ve verimliliğine etki eden biyoklimatik strese sebep olmaktadır. Bu konuda yapılan değerlendirme ve çalışmalarda kentsel bölgelerde yüzey ve hava sıcaklıklarının kırsal bölgelere göre daha yüksek olduğu ve 13°C ye çıkabilen sıcaklık farkının oluşabileceği belirlenmiştir (Topay ve Parladır, 2015; Sevik vd., 2017b; Cetin, 2015a).

Günümüzde gelişmekte olan ülkelerde, hızlı şehirleşme ve çevresel kaygılara ek olarak plansız kentleşme, insanları biçimsiz ve işlevsiz şehirler ile karşı karşıya getirmiştir. Aslında çevresel planlama yapılması, gelecekte bu sorunların önemli çevre sorunları haline gelmesini engelleyecektir. Çünkü geçmiş senelerde temiz çevre, çevresel denge, konfor şartları gibi kavramlar insanlar için bir önem arz etmezken, bu faktörler artan gelir ve refah düzeyiyle birlikte öncelikli hale gelmiş ve insanların yaşayacakları şehirleri seçmelerinde en önemli faktörler olmuştur. Çevresel planlamada dikkat edilmesi gereken faktörlerden en önemlisi iklimdir. Çünkü insanların hal ve hareketleriyle fizyolojik durumlarını hava ve iklim önemli derecede etkilemektedir. İnsanların konforu ve performansı iklim değişimlerine göre ayırt edilebilir. Termal konfor ya da iklimsel durum, insanların duygusal hali için sağlıklı ve dinamik hava koşullarını, dolayısı ile de insanların memnuniyetini ifade eder (Topay, 2013; Milne, 2013; Cetin, 2015a).

Birçok iklimsel veride, biyoiklimsel konfor durumu nem, sıcaklık ve rüzgâr elemanlarının tek başına veya tümünün bir arada kombinasyonuna bağlı olarak değerlendirilmiştir. Biyoiklimsel konforu tespit etmede 'hissedilen sıcaklık' en çok kullanılan kriterdir. Biyoiklimsel konforun oluşturulmasında termal konfor %80 oranla etki etmektedir. Bu kapsamda birçok literatürde biyoiklimsel konfor, 'insan sıcaklık konforu' olarak değerlendirilmiştir. Türkiye'nin de içinde bulunduğu orta enlemlerde, biyoiklimsel konfor sıcaklık, rüzgâr ve nem elemanlarına bağlı olarak

algılanan 17,0-24,9 °C hissedilen sıcaklık değeri olarak kabul edilmektedir (Çetin vd., 2010).

Biyoiklimsel konfor durum bir bakıma sübjektif bir değerdir ve mekâna, kişiye ve zamana göre değişmektedir. Değerlendirmelerde 15,0-27,0 °C hissedilen sıcaklık değerleri; iç mekânda bulunan, hareket etmeyen, sağlık problemi bulunmayan, normal olarak giyinmiş, 25 yaşlarında bir kişi için hesaplanmıştır. Dış mekân koşullarında bu değerler 5°C düşük ya da yüksek olabilmektedir (Çınar, 2004).

1960'lı yılların sonlarından itibaren ülkemizde biyoiklimsel konforun saptanması ve peyzaj planlama sürecine yansıtılması hakkında çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Çetin vd. (2010)'nin Berköz (1969)'den bildirdiğine göre; Berköz, 1969 senesinde, biyoiklimsel konfor için elverişli tavan yüksekliğinin tespit edilmesinde kullanılabilecek bir metot üzerinde çalışmıştır. Çetin vd. (2010)'nin Sungur (1980)' dan bildirdiğine göre; Sungur, 1980 senesinde Türk bilim adamları ile yaptığı bir çalışmada optimum etkili sıcaklık değerlerini 16,7-24,7 °C olarak belirlemiş ve bu değerlerin sübjektif değerler olduğunu belirtmiştir. 1982 senesinde Memlük, Ankara ve yakın çevresi iklimini oluşturan faktörlerin kentsel yerleşimler açısından incelenmesi ve değerlendirilmesine yönelik bir çalışma yapmıştır. Altunkasa, 1987 senesinde biyoiklimsel verileri kullanarak Çukurova bölgesinde iklimle dengeli bir planlama yapılması konusunda kapsamlı bir çalışma yapmıştır (Çetin vd., 2010).

Koçman ise 1991 senesindeki çalışmasında ülkemiz için etkili sıcaklık değerlerini 17,0-24,9 °C olarak belirlemiştir. 1999 senesinde Çınar, Fethiye ilçesinin biyoiklimsel yapısını inceleyerek planlama sürecine katılabilecek iklimle dengeli ölçütleri belirlemiştir. Çınar, 2004 senesinde biyoiklimsel konfor kriterlerinin peyzaj planlama sürecinde etkinliğini Muğla-Karabağlar Yaylası üzerinde ortaya koyan bir çalışma yapmıştır. Topay ve Yılmaz, 2004 senesinde biyoiklimsel konfora sahip alanların belirlenmesi ve haritalanması konusunda CBS'den yararlanma olanakları konusunda bir çalışma hazırlamış ve ilk kez biyoiklimsel konfor haritalarını hazırlamıştır. Toy vd., 2005 yılında Erzurum ilinin farklı yükseltilere sahip üç bölgesi için biyoiklimsel yapıyı ortaya koyarak birbiri ile karşılaştırmıştır. Topay,

2007 yılında kırsal rekreasyon etkinlikleri için iklimin önemini yine Muğla ili örneğinde ortaya koymuştur (Çetin vd., 2010).

Biyoiklimsel faktörlerin önemli 6 parametresi bulunmakla birlikte, bu parametreler ortalama rüzgâr hızı, ortalama sıcaklık, bağıl nem gibi iklim şartlarıyla ilişkilidir (Steadman, 1979; Synnefa vd., 2007).

İnsanoğlu genellikle sıcaklık, nem, yağış ve rüzgâr gibi ekolojik koşulların belirli aralıklarda seyrettiği durumlarda kendilerini dinç ve sağlıklı hissederler. Bu koşulların insanlar için elverişli olduğu aralıklarda olması biyoklimatik konfor olarak adlandırılır. Ülkemizin de içinde bulunduğu orta enlemlerde, biyoklimatik konfor için uygun olarak kabul edilen hissedilen sıcaklık değeri rüzgâr ve nem oranına bağlı olarak 17-24,9°C'ler arasıdır (Koçman, 1991).

Altunkasa (1990), diğer bütün şartların normal değerde olması halinde 21-27°C sıcaklık ve %30-65 bağıl nem değerinin bir arada konfor ortamını meydana getirdiğini belirtmiştir. Bu şartların altında veya üzerindeki değerlerde, biyoklimatik konforu sağlamak için ya sıcaklık veya ışınım enerjisine ya da rüzgâr, gölge ve özgül nemliliğe ihtiyaç duyulduğunu bildirmektedir. Aslında bu olumsuz faktörlerin tespit edilerek planlama çalışmalarında göz önünde bulundurulması peyzaj düzenlemelerinin hedeflerine hizmet vermesi için büyük bir öneme sahiptir (Cetin, 2015a; Cetin ve Zeren, 2016).

Özellikle Rekreasyonel amaçlı kullanılan doğal alanlarda biyoiklimsel verilerin göz önünde bulundurularak sürdürülebilir planlama yapılması, alanların korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Sürdürülebilir planlama anlayışı son 30 yıl içinde önem kazanmıştır. Sürdürülebilirlik anlayışına göre, insan medeniyeti, doğal çevrenin ayrılmaz bir parçasıdır. İnsanlar varoluşlarının sürekliliği için doğayı korumakla birlikte sürdürmek zorundadır. Sürdürülebilir planlama bu anlayıştan yola çıkarak, koruma ilkelerini tasarıma dökerek gündelik hayata uygulanmasını ve geliştirilmesini hedefler (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

Sürdürülebilir planlama ile aynı anlamda kullanılan sürdürülebilir kalkınma, günümüzün gereksinim ve beklentilerinin, gelecek kuşakların gereksinim ve beklentilerinden taviz vermeden karşılanması şeklinde ifade edilmektedir. Bu eğilim, ekolojik yönden duyarlı planlama, doğaya göre planlama, bütünleşik kaynak yönetimi gibi kavram ve anlayışlarında gelişmesini sağlamıştır. Burada ki amaç, ileriye yönelik bir yaklaşımla hem turizm kaynaklarının kullanımını sürdürürken, hem aynı kaynakların ilerideki kuşaklar tarafından kullanılabilmesini garantiye alacak biçimde korunmasıdır (Erdoğan ve Yağcı, 2002).

Bu anlayışa göre, sürdürülebilir turizm prensipleri aşağıdakilerden oluşmalıdır:

1. Biyolojik çeşitliliğin korunması,

2. Aşırı kullanıma engel olunması ve atıkların azaltılması,

3.Kaynakların sürdürülebilir kullanımı,

4. Yerel ekonomiye katkı sağlanması ve yerel halkları dâhil etme,

5.Kamu ve turizm endüstrisi arasındaki karşılıklı iletişimin sağlanması,

6. Çevre eğitimi,

7. Bu konularda araştırma ve çalışmaların yapılması ve bunların desteklenmesi.

Gerek turizm gerekse turizm ile bağlantılı rekreasyon çalışmalarında "peyzaj" kavramı ayrı bir önem taşır. Peyzaj; insanlık için; kentsel ya da kırsal bölgelerde, yüksek kalitesi olan alanlar kadar bozulmuş alanlarda, sıradan olduğu kadar sıra dışı güzellik olarak tanımlanmış alanlarda yaşam kalitesinin önemli parçalarından biridir. Peyzaj; kişisel ve sosyal refahın en değerli öğelerinden biri olmasından dolayı; korunması, planlanması ve de yönetilmesi sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasında oldukça önemlidir. Bu nedenle Avrupa Konseyi'ne üye devletler, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanmasının, ekonomik etkinlikler, toplumsal gereksinimler ve ekoloji arasındaki ilişkinin denge ve uyumuna dayandığını değerlendirmişlerdir. Avrupa peyzajların çeşitlilik ve kalitesinin ortak bir değer oluşturduğu ve bu değerlerin

planlanmasında, yönetilmesinde, korunmasında ve işbirliğinin önemli olduğunu benimseyerek anlaşmaya vardıkları Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin amaçları kapsamında Peyzaj Yönetimi'ne yer vermişlerdir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ndeki (2000) tanıma göre Peyzaj Yönetimi; sürdürülebilir kalkınma için sosyal, ekonomik ve de çevresel süreçlerin sebep olduğu değişikliklere uyum sağlamakla birlikte rehber olmak için yapılan bir çalışmadır (URL-2).

Kuzey Amerikalı çevre plancılarının fikir birliğine vardıkları peyzaj yönetimi tanımına göre Peyzaj yönetimi; Tüm peyzajlardaki alan kullanımının ve insan aktivitelerinin planlanması ve değerlendirilmesine yönelik bir yaklaşımdır. Peyzaj yönetiminin hedefi ise ekosistemlerin ve kaynakların ekonomik, sosyal ve çevresel sürdürülebilirliğini sağlamak ve peyzajların uzun vadeli bakımıdır (Höchtl vd., 2007).

Peyzaj Yönetimi genel olarak bir planlama ve değerlendirme yaklaşımıdır ve bu yaklaşım bütüncül yönetime dayalıdır. Peyzaj yönetiminin amacı bütüncül planlama ve arazi kullanımını değerlendirmek ve peyzajın ekosistem ve kaynaklarının uzun vadeli toplumsal, ekonomik ve çevresel sürdürülebilirliğini sağlamaktır (URL-2).

Avrupa Konseyi, Peyzaj Yönetimini, sürdürülebilir kalkınma için yapılan etkinlikler olduğunu ve bu faaliyetlerin, peyzajların düzenli bakımını yapıp ekonomik, sosyal ve çevresel aşamalar sonucunda oluşan değişikliklere rehberlik edip uyumlaştırdığını belirtmektedir (URL-3).

Peyzaj yönetimi tasarım ve planlama süreçlerini uygulamanın ötesine taşır. Ancak bakım ve yönetim terimlerini birbirine karıştırmamak gerekir; bakım sürecinde peyzajın mevcut durumunun korunmasına odaklanılırken, yönetim süreci peyzajın dinamiklerini (vejetasyon, su, görünüm vb.) insanları ve kurumları da dâhil eden eylemlerle yönlendirmeyi içerir (URL-2).

Pek çok doğal kaynağın planlaması ve yönetimi, insanların bu doğal kaynakların kısıtlı, yok olma tehlikesi altında veya çoktan yok olmuş olmasından dolayı değerli olduğu gerçeğini anlaması ile başlamıştır. En önemli kısıtlı kaynaklardan birisi arazidir. Alan planlamasının şekillenmesi çok uzun bir gelişime dayanır ki geleneksel

alan planlaması ve yönetimi, ekolojik bağlamda peyzaj planlaması ve yönetimi ile karıştırılmamalıdır (URL-2).

Sahip olduğu tüm elemanlar ile doğa, insan etkisi olmadığı sürece mükemmel bir uyum ve süreklilik sergiler. Tüm doğal varlıklar ve süreçler arasında zincirleme bir neden-sonuç ilişkisi vardır. Karalar, sular, yer altı kaynakları ve atmosfer arasındaki tüm süreçler bu zincirleme ilişki içinde gerçekleşir. Bu sürekli etkileşim zincirinin bir halkasında meydana gelecek herhangi bir zarar, doğanın onarım gücü üzerinde ise, tüm sistemlerin zarar görmesi kaçınılmazdır (URL-2).

Dünya'da sanayi devrimi ile başlayan gelişim, teknoloji devrimi ile devam etmiştir. 1900'lü yılların sonlarına gelindiğinde, bu ekonomik gelişmelerden çevre olumsuz etkilenmeye başlamış, doğal kaynakların gördüğü zarar hissedilir ve yadsınamaz boyutlara ulaşmıştır. Çevrenin ekonomik faaliyetlerle birlikte anılmaya başlanması ise 1980'li yılların sonlarına dayanmaktadır. Ekonomik gelişim ve sürecin, insan ihtiyaçlarını karşılarken doğa ile nasıl bir uyum içinde olması gerektiği incelenmeye başlanmıştır. Önceleri Çevre Koruma olarak dile getirilen kavram, 1990-1992 yıllarından itibaren, sırasıyla "Çevre Koruma", "Koruma-Kullanma Dengeleri", "Sürdürülebilir Kalkınma (Gelişim)" ve "Eko Verimlilik" kavramları olarak gelişmiştir (URL-2).

Bilindiği gibi Avrupa Konseyi üye ülkeler arasında ortak mirasların korunmasında güçlü bir birlik oluşturmak amacıyla Avrupa'nın doğal, kültürel, arkeolojik ve mimarî miraslarının korunması ve yönetimi alanlarında çalışmalarda bulunmaktadır. Konseyin bu çalışmaları, 1950'li yıllardan itibaren genellikle sözleşme ya da protokollerin hazırlanması ile sonuçlanmaktadır. Avrupa Konseyinin girişimleri ile oluşturulan bu sözleşmeler;

- Kültürel mirasın korunmasına yönelik Dünya Doğal ve Kültürel Mirasının Korunmasına İlişkin Sözleşme (16 Kasım 1972, Paris),

- Doğal mirasın korunmasına yönelik Avrupa'nın Yaban Hayatını ve Yaşama Ortamlarını Koruma Sözleşmesi (BERN Sözleşmesi) (19 Eylül 1979, Bern),

- Mimarî mirasın korunmasına yönelik Avrupa'nın Mimari Mirasının Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (3 Ekim 1985, Granada),

- Arkeolojik mirasın korunmasına yönelik Arkeolojik Mirasın Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (16 Ocak 1992, Valetta) konseyin girişimleri sonucu oluşturulan sözleşmelerdir (URL-4).

Bunlardan sonra Avrupa Konseyi, doğal ve kültürel mirasın korunmasını tamamlayıcı nitelikte olmasını düşündüğü Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin hazırlık çalışmalarına başlamıştır. 1997 yılında sözleşmenin ilk taslağı oluşturulmuş, 19 Temmuz 2000 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Toplantısı'nda sözleşme metni benimsenmiş ve İtalya'nın Floransa Kenti'nde 20 Ekim 2000 tarihinde Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Toplantısı'nda imzaya açılmıştır (URL-4).

İmzalanan Avrupa Peyzaj Sözleşmesi ile birlikte gündeme yeni bir kavram olan "Peyzaj Yönetimi" kavramı gelmiştir. 6. Avrupa Konseyi Avrupa Peyzaj Sözleşmesi Konferansı "Peyzaj Yönetim Süreci" raporuna göre peyzaj yönetiminin temel amaçları aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Peyzajın korunmasını desteklemek ve yeni kaliteli peyzajlar yaratmak,

- Peyzajın sunduğu değer ve fırsatlar temelinde yerel kalkınmayı desteklemek,

- Peyzaja saygı duyan bir sosyo-ekonomik kalkınma biçimi ile bireylerin yaşam kalitesini iyileştirmek,

- Yerel eylemlerin mekânsal organizasyonlarının verimini iyileştirmek,

- Mekânsal planlama ve sektörel politikaların uygulanmasında yardımcı olacak peyzaj kılavuzunun oluşturulmasına yardımcı olmak,

- Peyzaj kalite hedefleri kapsamında ölçüt, yöntem ve araçların belirlenmesi,

- Peyzajın ekonomik, doğal ve kültürel bir miras kaynağı olduğunun anlaşılmasını sağlamak,

- Çevre ve peyzaja ilişkin müzakereleri teşvik ederek sosyal ortakların katılımı konusunda görüş birliğini sağlamak,

- Sosyal ve kurumsal aktörlerle karar verme sürecini kolaylaştırmak ve ortak stratejiler geliştirmek (URL-2).

Höchtl vd., (2007) ise peyzaj yönetiminin hedeflerinin karmaşık, çok yönlü olduğunu ve ekonomik, sosyal ve politik ortam kadar peyzajın planlanması ve yönetimi ile uğraşanların dünya görüşü ile ilişkili olduğunu belirterek daha genel bir çerçeve içerisinde peyzaj yönetiminin hedeflerini 4 başlık altında toplamışlardır:

1. Tarım, ormancılık ve madencilik faaliyetleri sonucu temin edilen gıda ve hammaddenin sürdürülebilir temini,

2. Rekreasyonel faaliyetler için uygun alanların oluşturulması,

3. Biyotik, abiyotik, mekânsal-zamansal ve kültürel kaynakların korunması,

4. Zarar görmüş peyzajların yenilenmesi ve onarımı.

Bu bağlamda; peyzajların korunması, geliştirilmesi, onarılması ve en genel ifade ile sürdürülebilirliğinin sağlanması peyzaj yönetimi çalışmalarının yaygınlaştırılmasına ve başarısına bağlıdır (URL-2).

2.2. Ekoturizm Kavramı ve Önemi

Son yıllarda turizmin boyutları özellikle ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerin ekonomileri için büyük önem arz etmektedir. Turizm etkinliklerinde yapılan tüm harcamalar, turizmden elde edilen gelirler ekonomide bir canlılık oluşturmakta ve ülke ekonomilerini pozitif yönde etkilemektedir (Koçan, 2011).
Turizmin öneminin dünya ülkelerinde artması, sadece ekonomik gelişmeyi etkilemekle kalmayıp, hem kültürler arası ilişkilerdeki rolü pozitif yönde etkilemekte, hem de doğal, kültürel ve tarihsel kaynak değerlerinin koruma ve kullanma esasına göre değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır (Hoşcan, 2008).

Dünyadaki, siyasal, ekonomik ve teknolojik ilerlemelerin etkisiyle çarpık ve hızlı kentleşmeler oluşmuş ve çevresel problemlerin de artmasıyla şehirlerde yaşayan insanlar büyük baskı altına girmiştir. Bu baskı, turizm faaliyetlerini etkilemiş ve tercih edilen yerler ile turizm türlerinde büyük bir değişime sebep olmuştur. Değişme sonucunda ise, kültürel ve doğal kaynakları olan alanlara ziyaretler artmıştır (Koçan, 2011).

Tarihi ve doğal kaynakların korunması turizm için çok önemlidir. Çünkü turizm etkinlikleri bu alanlarda gelişmekte ve uygulanmaktadır. Turistler sağlıklı hayatın ana kaynağı olan bu doğal ve kültürel alanlarda dinlenmek, rekreasyon ve bilim gibi etkinliklerini gerçekleştirmek için bu alanları tercih etmektedirler. (Koçan, 2011).

Turizm endüstrisinde amaç ekonomik katkı sağlamak iken, bunun yanında çevresel duyarlılık ve ilkeleri doğrultusunda turizm faaliyetlerinin işletilmesi gerekmektedir. Dünya turizm pazarında halklara, kültürlere ve doğaya duyarlı, yerel değerleri dikkate alan bir turizm etkinliği, ekonomik açıdan verimli bir turizm endüstrisinin oluşmasına uygun zemin oluşturacaktır (Hoşcan, 2008).

Ekoturizm genel itibariyle çevreye ve doğal kaynaklara duyarlı, ekolojiyi koruyan ve yerel halkların refahını gözeten bir sürdürülebilir kalkınma aracıdır. Ekoturizmin kaynağında, sürdürülebilir, ekonomik yönden katkı sağlayan, çevresel problemler çıkarmayan ve sosyal sorumluluk ilkelerine duyarlı bir yaklaşım vardır (Hoşcan, 2008).

Ekoturizm, hem ülkemiz için büyük önemi olan turizm sektörünün, hem de doğal ve kültürel kaynakların, gelecek kuşaklara taşınması için uygun bir turizm türü olarak görülmektedir. Fakat doğal çevreye etkisi dikkate alındığında ekoloji ve ekonomi dengesinin kurulması gerekliliği ortaya çıkmaktadır (Karaman, 1996).

Ekoturizm hedefleriyle uyumlu bir şekilde gerçekleştirildiğinde, hassas ekosistemlerin korunmasını sağlar, bu alanların ve çevresindeki nüfusun ekonomik ve sosyal yönden gelişebilmesi için kaynak oluşturur. Turizm kültürel kaynakların onarılması ve geliştirilmesi bakımından da itici bir güç oluşturur. Buna bağlı olarak

turizm, tarihi önemi olan sahaların korunmasına pozitif yönde katkı sağlar. Ayrıca turizm ekolojik çevrenin de korunmasına öncülük etmektedir (Hoşcan, 2008).

Dünya ülkelerinin turizminde değişen yönelimler neticesinde, doğal ve kültürel bölgelere doğru artan turizm talebi, bu bölgelere doğru yönelen turizm faaliyetlerinin denetimli bir şekilde geliştirilmesini mecburi hale getirmiştir. Özellikle son yıllarda gelişen ekoloji bilinci, turizm sektöründe de önem kazanmış, sürdürülebilir turizm, ekoturizm ve diğer alternatif turizm anlayışlarının oluşmasına sebep olmuştur (Koçan, 2011).

Ekoturizm, genel itibariyle ekolojiyi koruyan, geliştiren ve yerli halkın refah seviyesine duyarlı, doğal kaynak değerlerine karşı hassas bir sürdürülebilir bir kalkınma aracıdır. Sürdürülebilir turizm ise; turizme kaynak değeri olabilecek kültürel ve doğal varlıkların yok edilmeden, tahrip edilmeden ve kirletilmeden gelecek nesillere aktarılabilecek bir şekilde kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Dünya Turizm Örgütü (WTO)'nün sürdürülebilir turizm tanımı ise; turistlerin ve bölge insanlarının ihtiyaçlarını temin ederken, kültürel bütünlüğün, temel ekolojik kademelerin, ekolojik çeşitliliğin ve ekolojik hayatı destekleyici faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanmasıdır (URL-5).

Ekoturizm sosyal ve ekonomik yönden biyolojik ve ekolojik çeşitliliği korumada önemli bir araç olmalı, aynı zamanda bölge ve çevresinde yaşayan insanların gelirlerini iyileştirmeyi amaç edinmelidir. Bu bağlamda öncelikle ekoturizm master planının yapılması ve yönetim modelinin geliştirilmesi gerekmektedir. Tabiat parklarında su, elektrik, kanalizasyon ve haberleşme gibi var olan sistemleri taşıma kapasitesi doğrultusunda yenilenmeli ve turistik alanlara olan ulaşım standartları yükseltilmelidir (Koçan, 2011).

2.3.Konu İle İlgili Çalışmalar

Literatüre bakıldığında gerek sürdürülebilirlik, gerek ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi ve gerekse peyzaj yönetimi ve planlama konusunda çok sayıda çalışma yapılmıştır. Bu çalışmaların tamamının burada özetlenmesi mümkün olmamakla

birlikte, yapılan çalışmalara örnek olması açısından bir kısmı özetlenmeye çalışılmıştır.

Akkiprik (2011) Samandağ İlçesinde ekoturizm kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin belirlenmesi adlı çalışmasında, turizmin ilçede gelişebilmesi ve devam edebilmesi için ekoturizme kaynak oluşturan kültürel ve doğal kaynak değerlerini kullanma ve koruma dengesi içinde inceleyerek gelecek kuşaklara aktarılması yönünde çözüm önerileri geliştirmiştir. Çalışma da; Samandağ ilçesindeki altyapı eksikliği, çarpık yapılaşma, kumsal kirliliği, konaklama tesislerinin yetersizliği ve kalite standartlarının düşüklüğü, tanıtım yetersizliği gibi nedenlerden ziyaretçilerin Samandağ'ın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanamadığını tespit etmiştir. Samandağ ilçesinin zengin kültürel ve doğal peyzaj kaynak değerlerinin kullanma ve koruma dengesi içerisinde ekoturizm kullanımına kazandırılmasının kaynak değerlerin korunması yanında yöre halkının gelir kazanmasına da katkı sağlayacağını belirtmiştir.

Bekdemir ve Sezer (2016) Yedi değirmenler tabiat parkının ekolojik özellikleri ile ekoturizm imkânlarının değerlendirilmesi adlı çalışmalarında, Yedi Değirmenler Tabiat Parkı'nın, mevcut kültürel ve doğal turistik kaynaklarıyla değerlendirilebilecek düzeydeki ekoturizm potansiyelini araştırmışlardır. Bu bağlamda tabiat parkında yer alan başta doğal güzellikler olmak üzere, Yedi Değirmenler, çevredeki köy yerleşmelerindeki kültürel yaşamına ait çekicilikler ve bunların ekoturizm açısından değerlendirilmesine yönelik araştırmaları gerçekleştirmişlerdir. Bunlara ek olarak tabiat parkı ve çevresinde yapılabilecek ekoturizm aktivitelerinin yapılabilirliğini incelemişlerdir.

Dönmez (2008) Akdağ Tabiat Parkı'nda Ekoturizm adlı çalışmasında Akdağ Tabiat Parkı'nın ekoturizm açısından çalışılmamış bir alan olduğunu, yüksek dağlık bir alan halinde olan tabiat parkını; jeolojik, jeomorfolojik, hidrografik, klimatolojik, flora ve fauna bakımından incelemiş ve çalışılmasının hem Denizli hem de Türkiye için faydalı olacağı kanısına varmıştır. İncelemeleri sonucunda, Akdağ Tabiat Parkı'nın ekoturizm açısından oldukça yüksek bir potansiyele sahip olduğunu tespit etmiş ve tabiat parkının özelliklerine uygun biçimde ve herhangi dışsal

olumsuzluklara meydan vermeyecek şekilde ekoturizm alanında Türkiye'ye kazandırılmasının büyük önem taşıdığını belirtmiştir.

Koçan (2011) Murat Dağı'nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi adlı çalışmasında; Murat Dağı'nda önemli endemik bitki türü ve yaban hayatı ile alternatif turizm olanaklarının olması, rekreasyon imkânlarının olması ve de önemli kaynak değerlerine sahip olması nedeniyle Murat Dağı'nın ekoturizm potansiyelini araştırmıştır. Kültürel ve doğal kaynak değerleriyle büyük önem arz eden Murat Dağı ve yakın çevresinin ekoturizm ve rekreasyon faaliyetleri için taşıdığı potansiyelin ortaya çıkarılması ve sürdürülebilir turizm planlaması gerekliliği çalışmada vurgulanmıştır. Çalışma da; Murat Dağı'nın ekoturizm ve rekreasyon için yüksek bir turizm potansiyelinin bulunmasıyla birlikte, Murat Dağı'nın farklı mevsimlerde türlü turistik faaliyetlere, sahip olduğu ender kaynak değerleri ile imkanlar tanıdığı belirtilmiştir. Murat Dağı'nın korunup kaynaklarının değerlendirilebilmesi için öncelikli olarak bilinçli bir koruma gerektiği, sonrasında ise Murat Dağı'nın sahip olduğu kaynak değerlerinin sürdürülebilir turizm amacıyla kullanılması ve böylece yöre halkının ekonomik etkinlik ve kazançları ile alanın daha iyi korunup benimsenmesini beraberinde getireceği belirtilmiştir.

Korkmaz ve Başkalkan (2011) Eğirdir Gölü ve yakın çevresinde turizmi geliştirmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak için yaptıkları çalışmada; alternatif turizm, sürdürülebilir turizm ve ekoturizm kavramlarını konu ile alakalı literatüre dayanarak incelemişlerdir. Eğirdir Gölü ve yakın çevresinin gelecekteki turizm etkinliklerine ilişkin alınan kararları sürdürülebilir turizm kapsamında değerlendirmişler, darboğazları ve kaynaklarını tespit edip ve bu darboğazların çözümüne ilişkin önerileri belirtmişlerdir. Mevcut doğal kaynakların niteliği ve sunduğu çok çeşitli imkanlarla Eğirdir Gölü bölgesinin turizm açısından büyük bir potansiyel değer olduğunu, ayrıca gölün çevresinde bulunan Kovada Gölü Milli Parkı ve Gelincik Dağı Tabiat Parkı ile Eğirdir Gölü'nün önemini daha da arttırdığını belirtmişlerdir. Bu bölgelerde uygulanabilmesi mümkün olan doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, kuş gözlemciliği, dağcılık gibi doğa turizmi etkinlikleri ile kano, yelken, kürek gibi su sporları, tarım turizmi imkânları ve inanç turizmi turları ile bölgenin turizm açısından büyük bir potansiyel olduğunu belirtmişlerdir.

Sezer (2015) Koç Kayası Tabiat Parkı'nın Ekoturizm olanaklarını değerlendirdiği çalışmasında; Koç Kayası tabiat parkının ekoturizm potansiyelini incelemiş, tabiat parkının doğal ve kültürel turistik kaynak değerlerinin ekoturizm ilkelerine bağlı olarak geliştirilmesine yönelik önerilerini belirtmiştir. Çalışma neticesinde, Koç Kayası Tabiat Parkı ve çevresinin, bölgesinde dikkati çeken ve ekoturizm potansiyeli yüksek tabiat parklarından birisi olduğunu, Koç Kayası Tabiat Parkı'nın hem doğal hem kültürel çekicilikler yönünden değerlendirilebilecek seviyede ekoturizm potansiyelinin bulunduğunu belirtmiştir. Tabiat parkının planlama, idare ve koruma gibi konularda yeterli altyapı ve uygulamaların tam anlamıyla gerçekleştirilmemiş olması, yerel halkın tabiat parkının mevcut kaynakları hakkında yeterli bilgi ve bilince sahip olmaması, ekoturizm türlerinin geliştirilmesi ve uygulanabilmesi için uygun turistik organizasyonların ve altyapının yetersiz olması gibi çözülmesi gereken sorunların bulunduğunu belirtmiştir.

Zaman ve Coşkun (2012) Nene Hatun Milli Parkı'nın kaynak değerlerinin ekoturizm çerçevesinde kullanımı üzerine yaptıkları araştırmada; Nene Hatun Milli Parkı'nın kaynak değerlerinin söz konusu amaç ile kullanım potansiyelini sorgulamak ve milli parkın tanınırlığı, eğitim ve turizm amaçlı kullanılıp kullanılmadığını araştırmışlardır. Çalışmada Nene Hatun Milli Parkının kaynak değerlerinin eğitim ve turizm alanı olarak değerlendirilmesinde büyük bir potansiyele sahip olduğu, ancak diğer tabiat parkları ile karşılaştırıldığında bu potansiyelin yeterince değerlendirilmediğini belirtmişlerdir. Milli parkta ileriye yönelik uygulanacak bir takım düzenlemeler yapılmasının yeterli olmadığını, ama parka yönelik mevcut plânlamaların uygulamaya konması ile parkın turizm ve eğitim ile ön plâna çıkacağını belirtmişlerdir.

Yeşil vd., (2008) Ballıca Mağarası'nı alternatif turizm kapsamında değerlendirdikleri çalışmalarında; Ballıca Mağarası'nın ortam özelliklerini, mevcut kaynak değerlerini ve çevresindeki kaynak değerleri ile alternatif turizm potansiyellerinin belirlenmesini amaçlamışlardır. Ballıca Mağarası tabiat parkı ilan edilmiş ve turizme açılmış olmasına rağmen koruma için yeterli planlama ve uygulama kararlarının alınmadığı çalışmada tespit edilirken, alanın risk analizi, çevre analizi, taşıma kapasitesi, kullanıcı talep ve eğilimlerinin iyi belirlenmesi gerektiğini çalışmada

vurgulamışlardır. Bu anlamda sürdürülebilir turizm kapsamında, alan bütün olarak incelenmeli ve bölgenin geleneksel yaşamı öne çıkarılarak diğer alternatif turizm etkinliklerinin teşvik edilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Altanlar ve Akıncı Kesim (2011) sürdürülebilir turizm planlaması için yerli halk ve turistlerin davranış ve beklentilerini anlamaya yönelik bir araştırma yapmışlardır. Araştırmada; Akçakoca'da turizmi koruma kullanma dengesi kapsamında dört mevsime yayarak, sürdürülebilir bir turizm anlayışı geliştirebilmek, turistler ve yerli halkın davranış ve beklentilerini anlamak için yöre halkı ve turistleri pek çok değişken çerçevesinde incelemiş ve değerlendirmişlerdir. Araştırmada sivil toplum kuruluşları ile idari ve yerel yönetimlerin yanlış politikaları veya yetersiz kalmaları nedeniyle, yöre halkı ve turistlerin beklentilerinin yeterince karşılanamadığını belirlemişlerdir. Zengin doğal ve kültürel kaynağıyla yüksek turist potansiyeline sahip Akçakoca'nın, planlamalarda alınan yanlış kararlar sebebiyle turizm potansiyelinin olumsuz etkilendiğini, çarpık kentleşme ile kaynaklarının kirlenmesi ve kullanma-koruma dengesinin gözetilmemesinin ilçenin turizm potansiyeline zarar verdiği çalışmada belirtilmiştir. Akçakoca gibi turizm potansiyeli yüksek ve uzun senelerdir turizm amaçlı kullanılan yörelerin kültürel ve doğal kaynaklarının sürdürülebilirliğini sağlamak için stratejik planlarının yapılması ve bu kapsamda alternatif turizm modellerinin geliştirilmesinin gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Kaypak (2012) Ekolojik turizm ve sürdürülebilir kırsal kalkınma adlı çalışmasında; çevresel turizm hedeflerini kırsal kalkınma kapsamında incelemiş ve sürdürülebilir çözüm arayışlarını belirlemiştir. Ekoturizmin temel bileşenleri olan tarihi, doğal ve kültürel değerlerin sürekliliğinin sağlanmasının ve çevre duyarlılığının turizm endüstrisindeki önemini çalışmada vurgulamıştır. Ekoturizmin, biyolojik çeşitliliğin ve kültürel bütünlüğün sürdürülebilir kullanımlarının ve taşıma kapasitelerinin göz önüne alınarak sağlanması gerektiğini belirtip, sürdürülebilir kırsal kalkınmanın, doğal kaynakların özelliklerini dikkate alan, yerel halkların da katıldığı, diğer bölgelerle bütünleşik ve korumaya dayalı bir ekoturizm ile birlikte geliştiğini belirtmiştir.

Şahin (2009) Erzincan ilinin turizm potansiyelini ve ildeki Ekoturizm uygulamalarını değerlendirdiği çalışmasında; turizmin Erzincan ilinde önemli bir kaynak olduğunu, bölge halkına ekonomik edinimler sağladığını ve bölgenim gelir düzeyini yükseltecek turizm, ekoturizm ve diğer alternatif turizm faaliyetlerinin önemi üzerinde değerlendirmeler yapmıştır. Yörenin zengin bir turizm ve ekoturizm potansiyeline sahip olduğunu ve bu potansiyelin harekete geçirilmesi ve geliştirilmesi için önerilerini çalışmada belirtmiştir. Ekoturizm etkinliklerinin, Erzincan yöresinde yasayan yöre insanına ek gelir desteği sağlayabileceğini, kültürel ve doğal kaynak değerlerine sahip çıkılmasına ve bu kaynakların hak ettiği değeri kazanmalarını sağladığı gibi hediyelik eşya, yöresel zanaatlar ve turizm rehberliği gibi alanlarda da yeni girişimleri teşvik edecek alternatif sektörlerden biri olabileceğini belirtmiştir.

Mercan (2010) Altınoluk'ta sürdürülebilir turizm kapsamında turistik ürün oluşumu ve bölgesel planlama üzerine yaptığı çalışmasında, bir bölgenin sosyal, fiziki ve ekonomik yönden bütünleşmesinin sağlanması anlamına gelen bölgesel planlama kapsamında Altınoluk'un turizm planlaması çalışmalarını, bölgedeki turistik ürünlerin korunması, geliştirilmesi ve yeni turistik ürünlerin oluşturulmasını sürdürülebilirlik kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışma da Altınoluk yöresinin zengin doğal, kültürel ve tarihi çekiciliklerinin olduğunu, ulaşımının kolaylığını, denizi ve mavi bayraklı plajlarının olması ile uygun iklim koşulları, havası ve suyu, eşsiz Kaz Dağları ve daha birçok özelliğiyle ülkemizin gözde turizm bölgelerinden biri haline geldiğini belirtmiştir.

Akpınar ve Bulut (2010) Ülkemizdeki ekoturizm çeşitlerinin bölgelere göre dağılımı ve uygulama alanları adlı çalışmalarında; ülkemizin mevcut ekoturizm potansiyelini belirleyerek ekoturizm yaklaşımı içerisinde ortaya çıkabilecek sorunları ve sürdürülebilir bir planlama, politika ve uygulama ile çözüm önerilerini ve ortaya çıkabilecek zararları en aza indirmek için değerlendirmeler yapmışlardır. Sürdürülebilirlik anlayışına göre insanoğlunun doğal çevrenin bütüncül bir parçası olduğunu ve insanların var oluşunun devamlılığı için ekolojik çevrenin korunmasının ve sürdürülebilirliğinin zorunlu olduğunu belirtmişlerdir. Ülkemizin mevcut zengin potansiyelini tanıtmak ve bu kapsamda turizm talebini çeşitlendirmek, turizm

kaynakları konusunda işletmecilerin dikkatini bu yöne çekerek, yalnızca batı veya güney bölgelerimizde değil, aynı zamanda iç bölgelerimizdeki yerel kaynaklarımızı da değerlendirmek, insanları turizme özendirerek sosyo ekonomik gelişmelerine katkı sağlamak için ekoturizme yönelik projeler geliştirmek gerekliliğini çalışmada belirtmişlerdir.

Yeşiltaş vd., (2009) Karadeniz Bölgesi'ndeki turizm olanaklarının Swot Analizi ile değerlendirilmesi adlı çalışmalarında; Karadeniz Bölgesi'ne yönelik arz ve talep potansiyeli ile ilgili bir SWOT analizi yapmışlardır. Bölgeye yönelik turistik ürünlerin, güçlü ve zayıf yanların (içsel faktörler), fırsat ve tehditlerin (dışsal faktörler) tespitini yaparak mevcut olasılıkların giderilmesi, fırsatların değerlendirilmesi ve tehditlere yönelik önlemlerin alınmasını belirtmişlerdir.

Turoğlu ve Özdemir (2005) Bartın ilindeki Ekoturizm potansiyelinin saptanması adlı çalışmalarında; ilin ekoturizm potansiyelini araştırmayı hedeflemişler ve bu hedef için ekoturizm anlayışı çerçevesinde Bartın ilinin kültürel ve doğal değerlerini incelemişler ve ekoturizm amaçlı bir envanter çalışması gerçekleştirmişlerdir. Çalışma da, Bartın ilinin, sahip olduğu kültürel ve doğal değerleri ile dikkate alındığında, ekoturizm etkinlikleri için zengin bir potansiyelinin olduğunu ve Ekoturizmin Bartın ilinin ekonomisi için büyük katkı sağlayacak alternatiflerden biri olabileceğini belirtmişlerdir.

Polat ve Önder (2006) Karapınar ilçesi ve yakın çevresinin peyzaj değerlerini, Ekoturizm kapsamında değerlendirdikleri çalışmalarında; ilçenin ekoturizm yönünden taşıdığı potansiyelin en iyi şekilde değerlendirilmesinin sağlanmasını hedeflemişlerdir. Ekoturizm planlamasının yöre halkına istihdam sağlayacağını, ekonomik refahı yükselteceğini, yörenin tanıtımını artıracağını ve aynı zamanda yörenin doğal kaynaklarının korunmasını ve sürdürebilirliğini sağlayacağını belirtmişlerdir. Çalışma da, ilçeye uygun ekoturizm etkinliklerinin belirlenmesi ve bu etkinliklerin gerçekleştirilebileceği alanların tespit edilmesi ile yöre halkı, kamu yöneticileri ve turizm şirketlerinin ortaklaşa çıkarabilecekleri turistik ürünler için altyapı oluşturulması gerekliliğini belirtmişlerdir.

Nino vd., (2017) Munessa Shashemene ormanları ve çevresinde CBS tabanlı ekoturizm potansiyelin değerlendirmesi konusunda yaptıkları çalışmada Etiyopya'da çalışmaya konu orman ve çevresinde 2009/2010 ve 2013 tarihleri arasında Landsat görüntüleri kullanarak ekoturizm potansiyelini belirlemeyi amaçlamışlardır. Çalışma kapsamında bitki örtüsü, arazi kullanımı, akarsu ve yollar değerlendirilerek yüksekliğe dayalı agro-ekoloji ve eğim haritaları SRTM DEM yardımıyla türetilmiştir. Çalışma sonucunda çalışma alanının turizme uygunluğunu değerlendirmek için GIS ortamında uygunluk modeli tasarlanmıştır.

Bunruamkaewa ve Murayamaa (2011) Tayland'daki Surat Thani Eyaleti'nde Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS) ve Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP)'ni kullanarak potansiyel ekoturizm alanlarının belirlenmesi ve önceliklendirilmesi üzerine yaptıkları çalışmada, arazi ekosistemlerinde uygunluğun göstergeleri olan peyzaj / doğallık, yaban hayatı, topografya, erişilebilirlik ve topluluk özellikleri gibi faktörleri tanımlamışlardır. Ekoturizm alanı için değerlendirme sürecini; görünürlük, arazi kullanımı / kapsamı, rezervasyon / koruma, tür çeşitliliği, yükselme, eğim, kültürel alanlara yakınlık, yollara uzaklık ve yerleşim büyüklüğü gibi seçilmiş dokuz kritere dayalı olarak yürütmüşlerdir. Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP)'ni faktörlerin ve sınıf ağırlıklarının ayrıntılarını hesaplamak için bu çalışmada etkili bir şekilde kullanmışlardır. GIS ise ekoturizm planlamasında çok önemli bir rol oynamıştır.

Obua (1997) Uganda Kibale Ulusal Parkının, Ekoturizm potansiyeli, gelişimi ve ekolojik etkileri üzerine yaptığı çalışmada; korunan alanların rekreasyon ve ekoturizm için büyük bir potansiyele sahip olduklarına, bu alanların ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesinde nispeten az çalışmanın yapılmasının şaşırtıcı olduğuna ve birçok durumda da ön değerlendirme yapılmadan korunan alanlara rekreasyon ve ekoturizmin kazandırılmış olduğuna değinmiştir. Bu çalışmada, çok sayıda bitki örtüsünün yer aldığı kamp alanlarının gelişiminin, ağaçlık türlerin kaybına neden olduğu ve korunan alanlardaki türlerin oluşumunu azalttığı gözlemlenmiştir. Çalışma sonucunda, doğal alanların potansiyelinin erken bir değerlendirmesinin ekolojik bilgiye dayanarak yapılması ve kamp yerleşimi sırasında bitki örtüsünün kaldırılması yoluyla hızla çoğalan biyolojik çeşitliliğin geniş çapta dikkate alınması gerektiği ve kamp alanı gelişimi sırasında vejetasyonun

kaldırılması, rekreasyon ve ekoturizm için uygun oldukları düşünüldüğünde korunan alanların ekolojik korunması ihtiyacının dikkate alınması gerektiği önerilmiştir.

Ormsby ve Mannle (2006) Masoala Ulusal Parkı'nda Ekoturizmin faydaları ve yerel rehberlerin rolü üzerine yaptıkları araştırmalarında, milli parkta katılımcılar ile görüşmeler yapıp, gözlem ve arşiv araştırması ile çalışmayı oluşturmuşlardır. Masoala Ulusal Parkı'na yönelik tutumları parkın rehber derneğinden elde etmişlerdir. Çalışmada ekoturizmin parkın potansiyel faydasını artırdığı, turizmden elde edilen gelirlerin de yerel topluluklara fayda sağladığı ve yerel halkın parka karşı tutumlarını olumlu etkilediği ortaya konmuştur. Çalışmada parkın ekoturizm açısından gelişimine ilişkin sınırlamaların bulunduğunu, altyapı ve ulaşım sorunun olduğunu ve zorlu iklim faktörünün parkın ekoturizm potansiyeli üzerinde etkili olduğunu belirtmişlerdir.

Coria ve Calfucura (2012) Ekoturizm ve yerli toplulukların gelişimi üzerine yaptıkları çalışmada, Biyolojik çeşitliliğin korunması ve toplum gelişimi arasındaki bağları incelemişler, yerli topluluklar tarafından yönetilen doğa temelli turizmin, sadece doğal kaynakların korunması amaçlı değil, aynı zamanda kalkınmada etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ekoturizmin yerli topluluklara beklenen faydaları sağlamak için toplum içindeki insan, finansal ve sosyal sermayenin bağışlarında, bir fuar için mekanizma eksikliğinin olduğunu ve ekoturizmin ekonomik faydalarının dağılımında eşitsizlik ve arazi güvensizliğinin olduğunu belirmişlerdir. Deneyimlerin bir incelemesine dayanarak, Ekoturizm deneyimlerinin başarısını ve başarısızlığını şekillendiren faktörler arasındaki karmaşık etkileşimi analiz etmişler ve yerli toplulukları geliştirmek için daha iyi bir yaklaşımın gerekliliğini çalışmada vurgulamışlardır.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Çalışma Kastamonu ili sınırları içerisinde bulunan Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yürütülmüştür. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Karadeniz Bölgesi'nin, Batı Karadeniz Bölümü'nde, Kastamonu ili sınırları içerisinde yer almaktadır. 10 hektar alanı kaplayan park, Kastamonu kentine yakın bir konumda, Kastamonu-Çankırı karayolunun kenarındadır (Şekil 3.1).

Şekil 3.1. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ve Kastamonu-Çankırı Karayolu

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Kastamonu kent merkezine 12 km, Karabük iline 128 km, Karabük ili Safranbolu ilçesine 120 km, Çankırı iline 100 km, Çankırı ili Ilgaz ilçesine 52 km, Ilgaz Dağı M illi Parkı giriş kapısına 28 km uzaklıktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı doğal olarak barındırdığı kültürel ve eğlence kaynaklarının değeri açısından ulusal ve bölgesel olarak önemli bir yere sahiptir (KNPD, 2016; NP, 2016; Zeren, 2016). Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu'nun 3. Maddesi gereğince ve Bakanlık Makamının 11.07.2011 gün, B.18.0.DMP.0.02.01.401-03-903 sayılı OLUR'u ile "Tabiat Parkı" olarak ilan edilmiştir (Çalışma alanının konumu Şekil 3.2. de verilmiştir).

Şekil 3.2. Çalışma alanının konumu

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı deniz seviyesinden 700 metre yükseklikte yer almaktadır. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda giriş kontrol, büfe, 2 adet fırın, bekçi evi, kır gazinosu (Şekil 3.3.), alışveriş ünitesi, 2 adet wc, basketbol sahası, voleybol sahası, 3 adet çocuk oyun sahası, 4 adet kameriye, 2 adet çeşme, 2 adet bulaşık yıkama yeri, otopark, anıt ve depo mevcut kullanımdadır.

Şekil 3.3.Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Kır gazinosu

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda Sarıçam (*Pinus sylvestris*) ve Karaçam (*Pinus nigra*) alana hâkim iki önemli ağaç türüdür. Çalışma alanının orman yapısı Şekil 3.4. de verilmiştir.

Şekil 3.4. Çalışma alanının orman yapısı

Park ve yakın çevresinde tavşan, yaban domuzu, karaca, ayı, kurt, kirpi, sansar, gelincik gibi memeli hayvanlara rastlanabilmektedir. Bölgede ormana bağlı kuşlar (baykuş, çulluk, doğan, bıldırcın, karga, tahtalı güvercin) yanında yer yer göçmen kuşlar da görülmektedir. Sürüngenlerden ise kertenkele, yılan ve kaplumbağaya rastlanmaktadır. Ayrıca tabiat parkı içerisinde bir adet evcil hayvan barınağı bulunmakta olup, barınakta tavuk, köpek, tavşan gibi hayvanlar bulunmaktadır (Şekil 3.5.).

Şekil 3.5. Tabiat parkı içerisindeki evcil hayvan barınağı

3.2. Yöntem

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Kastamonu şehir merkezinin yakınında olup, doğal yeşil dokusu ve rekreasyon potansiyeli ile çalışmamıza konu olmuştur. Türkiye'nin diğer tabiat parklarında da görüldüğü gibi Şerife Bacı Tabiat Parkı ve çevresi son zamanlarda önemli bir fonksiyonel değişim gerçekleştirmiş ve tabiat parkı dinlenme, rekreasyon ve turizm gibi etkinliklere dönüşmüştür. Kültürel ve doğal değerlere sahip bölgeler, cazip özellikler taşır ve rekreasyonel ve turizm faaliyetleri için potansiyel sağlamaktadırlar.

Bu çalışmanın amacı ülkemizin kuzeyinde bulunan tabiat parklarından biri olan Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın geçirdiği fonksiyonel değişimi, günümüzdeki mevcut durumunu ve bu duruma neden olan fiziksel ve sosyal algıları anlamak ve farklı lokasyonlardan gelen insanların tabiat parkını tercih etme sebeplerini ortaya koymaktır.

Bu çalışmanın hazırlanması 4 temel aşamadan geçmiştir. Çalışmanın ilk kısmında konu ile ilgili literatür taranarak daha önceki çalışmaların konuya bakış açıları ve izlenen yollar değerlendirilmiştir. Çalışmanın ikinci aşamasında ise arazi çalışmaları yapılarak çalışma alanının fiziki özellikleri incelenmiş ve çalışma alanında yaşayan insanlarla görüşmeler yapılarak ve anket uygulanarak tabiat parkına gelmeleri, tabiat parkındaki yaşam koşulları ve sürekli mekân ile ilgili istatistiki veriler toplanmıştır. Çalışmanın üçüncü aşamasında elde edilen veriler üzerinden bilgisayar ortamında analizler yapılmıştır. Diğer yandan mekânsal veriler üzerinde ArcMap yazılımı CBS ortamında analiz edilmiş ve kartografik sunuma dönüştürülmüştür.

Araştırmada veri analizleri, birleşim ve değerlendirme çalışmalarında temel altlık olarak 2016 yılına ait 4 Bantlı 10x10 m yersel çözünürlüklü ALOS AVNIR-2 uydu görüntüleri, sayısal yükseklik model (Digital Elevation Model "DEM") görüntüsü, Harita Genel Komutanlığı'na ait 1/25.000 ölçekli topografik haritaları kullanılmıştır. Araştırmada sürdürebilir ekoturizm odaklı bir mekân analizi sisteminin planlanması için gerekli peyzaj altlığının oluşturulmasında metodolojik bir yaklaşım getirilmeye çalışılmıştır.

Çekim odaklarının ve sürdürülebilir ekoturizm ağırlıklarının çok kriterli analizlerle ortaya konulması;

1. Sürdürülebilir ekoturizm gelişimi için çekim odağı olabilecek alanların belirlenmesi,

2. Bu odakların potansiyel ekoturizm ağrılığının ortaya konulması,

3. Potansiyel ekoturizm ağırlıklarına göre çekim odaklarının sınıflandırılması olmak üzere 3 aşamadan oluşmaktadır.

Kavram olarak Ekoturizm bir bütünlük ortaya koymaktadır. Fakat süreklilik gösteren bir ekoturizmin bütün noktalarının insanların kullanımlarına açık ve uygun olması beklenemez. Bu devamlılık içerisinde ekoturizmin korunması için gereken sahalar olabileceği gibi yoğun eylem ve eylemsiz ekoturizm uygun alanların da bulunması doğaldır. Burada önemli olan ekoturizm kapsamında ekoturizm potansiyel kullanım

önceliği bulunan alanların belirlenmesidir. Kullanıcıları farklı kaynaklardan çeken birer "çekim odağı" olarak nitelendirilen bu sahalar ekoturizm fiziksel biçimlenmesi üzerinde belirleyici etkiye sahiptirler. Bu amaçla araştırma alanındaki çekim odakları "Çok Kriterli Analiz" (Multi Criteria Analysis-"MCA") yöntemiyle saptanmaya çalışılmıştır.

MCA'nın birinci aşamasında odak olabilecek alanların saptanmasında kullanılmak için temel kriterler belirlenmiştir. Bu kriterler; mevcut alanın kullanımı, toprak yetenek sınıfları, eğim, bakı ve meteorolojik verilerdir. Değerlendirme kriterlerinin alandaki durumu CBS ortamında MCA yönteminde kullanılmak üzere sayısal haritalara dönüştürülmüştür.

MCA'nın ikinci aşamasında, değerlendirme kriterleri ekoturizm oluşumuna uygunluklarını belirleyici bağıl değerler verilebilmesi amacıyla sınıflandırılmıştır. Değerlendirmede, kullanılan özelliklere göre yapılan sınıflandırma sonrası her alt ölçüt için sürdürülebilir ekoturizm özelliğine göre +5 ile -5 arasında değişen bağıl değerler atanmıştır. Böylece her bir kriter için bu değerlere göre ağırlıklandırılmış haritalar üretilmiştir. Bağıl değerlerde artı ve eksi tanımlamalardan oluşan 7 basamaklı katsayı amacı, olumlu (+) ve olumsuz (-) etkenler arasındaki ayrımı belirginleştirmektir.

MCA'nın üçüncü aşamasında ise ölçütlerin birbirlerine göre ağırlıklarını ortaya koymak amacıyla her ölçüt için 1 ile 10 arasında aralık katsayıları atanmıştır. Çünkü sürdürülebilir ekoturizm açısından her ölçütün önem düzeyi aynı değildir. Bu çalışmada bir tabiat parkının fiziksel planlaması söz konusu olduğundan uzaklık önem taşımaktadır. Bu nedenle tabiat parkının uzaklık ölçütünün ağırlık katsayısı 5 alınmıştır. Alanın topografik yapısı çoğunlukla düz veya düze yakın eğimler (%0-10) içerdiğinden eğim ve buna bağlı olarak bakının önem düzeyi ortadadır. Dolayısıyla bu kriterlere 3 ve 4 ağırlık katsayıları atanmıştır.

Üçüncü aşamadaki ağırlıklandırma işlemi, her bir ağırlıklandırılmış değerlendirme kriterinin kendi için atanan ağırlık katsayısıyla çarpılması ve toplam ağırlık katsayısına bölünmesinden oluşmaktadır. Bu işlem neticesinde araştırma alanı için sürdürülebilir ekoturizm gelişimine olanak tanıyan uygunluk haritası elde edilmiştir.

Bu hesaplamalara göre ölçütlerin her birinin ulaşabileceği en yüksek uygunluk değeri; (3x4)+(4x4)+(2x4)+(3x4)+(4x4)=64 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada uygunluk haritası ile belirlenen çekim odaklarının tümünün sürdürülebilir ekoturizm alanı olarak değerlendirilmesi, özellikle çok küçük alanların kullanım işlevlerinin de çok düşük olacağından pratik sonuçlar verebilir.

Araştırmada ekoturizm sisteminin temel bileşeni olan çekim odakları farklı ekoturizm eylemlerine olanak tanıyan birer ekoturizm örneği konumundadır. Ancak çalışmada belirlenen çekim odaklarının eşdeğer nitelikte olduğu söylenemez. Bu odakların ekoturizm mekânsal analiz kullanım niteliğine, büyüklüğüne ve kullanıcı kaynağını oluşturan yerleşim birimleriyle olan ilişkisine göre değişir. Bu bağlamda çalışmada, çekim odaklarının ekoturizm potansiyel ağırlığının belirlenmesine çalışılmış ve bu amaçla "Kütle Çekim Modeli" yöntemi (Gravity Model) kullanılmıştır (Alphan ve Çelik, 2014).

Modele göre ekoturizm; Yöntemde bir önceki aşamada belirlenen alansal büyüklüğü olan ekoturizm örneği konumundaki odakların çekim değerlerinin hesaplanması için yerleşim birimlerinin nüfus değerleri, yerleşim birimleri ile çekim odakları arasındaki uzaklıklar ve çekim odaklarının alansal büyüklükleri ile elde edilen uygunluk haritası üzerinden hesaplanmıştır. Hesaplamalarda kütle değeri olarak;

- Yerleşim birimlerinin nüfusu (her 1000 kişi için değer= 1) -Çekim odaklarının alansal büyüklüğü (her 1 hektar için değer= 1) kabul edilmiştir.

Bu değerler kütle çekim modelindeki yerlerine konularak her yerleşim birimi ve çekim odağı için diğer yerleşim birimleri ve çekim odaklarına göre kütle çekim değerleri elde edilmiştir. Daha sonraki aşamada, çekim değeri en düşük olan çekim odağının endeks değeri 100 kabul edilerek kütle ve oranlama yoluyla diğer çekim odaklarının endeks değerleri hesaplanmıştır. Fakat hesaplanan endeks değerleri noktasaldır. Fiziksel planlama çalışmalarında alansal çekim durumu önemli olduğundan çekim değerinin alan genelindeki dağılımlarının belirlenmesi amacıyla belirlenen noktasal değerlerden yersel interpolasyon tekniği kullanarak alanın bilinmeyen diğer verileri hesaplanmıştır. Noktasal değerlerin alansal değerlere

dönüştürülmesinde CBS ortamında "Ters Uzaklık Etkili Ağırlıklandırma" (Inverse Distance Weight "IDW") yöntemi kullanılmıştır. Hesaplanan çekim endeksi değerleri CBS ortamına aktarılmış ve ALOS AVNIR-2 uydu görüntüsü altlığı üzerinde IDW yöntemi ile analiz edilmiştir. Sonuçta araştırma alanı geneli için çekim endeksi değerleri haritası üretilmiştir.

Kütle çekim modeli yönteminin uygulanması ile endeks değerlerine göre 10 sınıfta kümelenen çekim odaklarının her birinin önem derecesinin sürdürülebilir ekoturizme çeşitlilik sunma açısından eşdeğer olması sağlanmaktadır. Bu bağlamda odaklar endeks değerleri dikkate alınarak ekoturizm alan kullanım pratiği yansıtabilmesi için kararlar oluşturabilmesi amacıyla 10 sınıfta kümelenmiştir. Bu sınıflar, çekim odaklarının ekoturizm kullanım çeşitliğinin belirleyicileri kabul edilmiştir. 2. Aşama Çekim odaklarının ekoturizm alan kullanım türleri açısından değerlendirilmesi Endeks değerlerine göre 10 sınıfa kümelenen çekim odaklarında hangi alan kullanımına öncelik verilebileceğine ışık tutmak amacıyla 10 sınıf kullanma -koruma dengesini ön planda tutularak daraltılmıştır.

Sürdürülebilirlik bağlamında kaynakların kullanma koruma dengesini, kullanma ya da koruma olgusunun biri veya diğeri lehine ön planda tutan, alan kullanım seçenekleri; kullanma, kullanım ağırlıkları ve koruma olmak üzere üç sınıfta değerlendirilebilir.

Bu bağlamda araştırmada endeks değerlerine göre alan büyüklüğü, mevcut alan kullanım biçimi, doğal ve kültürel veriler dikkate alınarak ekoturizm kullanım önerileri getirilmiştir. Fakat alan kullanımlarının herhangi bir çekim odağında önerilebilmesi için gerek çekim odağının bu kullanımlara izin verebilecek nitelikte bulunması, gerekse kullanımların ulusal ölçü ve kriterlere uygun olarak biçimlendirilmesi önem taşımaktadır. Çalışmada rekreasyonel kullanılabilirlik düzeyi yüksek veya uygun bulunan çekim odaklarının nasıl ve hangi yönden kullanılabileceğinde bu özellikler belirleyici olmuştur.

Bu araştırma, Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın spor gibi rekreasyonel fırsatları içindeki koruma koşulları hakkında turist farkındalığının aşamalarını analiz etmiştir. Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın kaynak değerleri ve genel şartları hakkında bilgi veri analizi

yapılarak sağlanmıştır. Diğer aşama, güçlü yönler, tehditler, güçsüzlük ve fırsatlar bir SWOT değerlendirmesi kullanılarak açıklanmıştır (Nikolaou vd., 2011). SWOT değerlendirmesi (Shinno vd., 2006) ile birlikte tanımlanmış bilinçlendirme, veri toplama, kültürel ve doğal değerlerin değerlendirilmesi üzerine araştırmalar yapılmıştır (Shinno vd., 2006). Şerife Bacı Tabiat Parkı ekoturizmine ilişkin sonuçlar ve önerileri, GIS haritalarının analizi, SWOT değerlendirilmesi ve anket ile ortaya konmuştur. SWOT analizi, parkın zayıf yönleri ve güçlü yönleriyle birlikte gelecekte karşılaşılabilecek tehdit ve fırsatları önceden belirleyerek karar verme, yönetim ve planlama aşamalarında kullanılabilmesi için gerçekleştirilmiştir. SWOT analizinin sonucu Tablo 3.1.' de gösterilmektedir.

Tablo 3.1. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkının Swot analizi*

Güçlü Yönleri ve Fırsatlar:	Zayıf Yönleri ve Tehditler:
• Bölgede konut veya konut arazisi bulunmaması • Kastamonu Çankırı karayoluna yakın konumu ile ulaşımın kolay olması •Şehir merkezine yakın olması •Yoğunluk olmadığı için bölgede herhangi bir erozyon veya etkilenen toprak bulunmaması • Günlük rekreasyonel faaliyet alanları için yüksek potansiyele sahip olması • Bozulmamış doğal kaynak değerlerinin bulunması • Artan çevresel farkındalık ve koruma ile kaynaklarının korunan alanlar değerine taşınması • Alanın sağlıklı olması ve doğal orman ekosisteminin yapısının insan müdahalesine maruz bırakılmaması • Zengin flora ve faunasının olması • Tarım ve hayvancılıktan kaynaklı ekonomik faaliyet olmaması • Korunan bir alan ilan edilmesi • Sahiplik sorunlarının olmaması	• Hızla azalan orman bölgelerinin yoğun kullanımı • Gelecek ziyaretçiler için yetersiz veya yanlış gösterilen motivasyonlar, alanın kaynaklarına sahip olma değeri hakkında yeterli ve doğru bilgi eksikliği • Tüm tedarikçilerin bilimsel çalışmalarının olmaması • Alanda yetersiz ve etkin olmayan bakım çalışmaları • Arazi servis uyarıları ve promosyonlarını sağlamak için yönlendirme ve bilgi araçları eksikliği • Arazi hizmet yapısını sağlamak için tesis ve ekipman eksikliği • Servis alanı için park yeri eksikliği

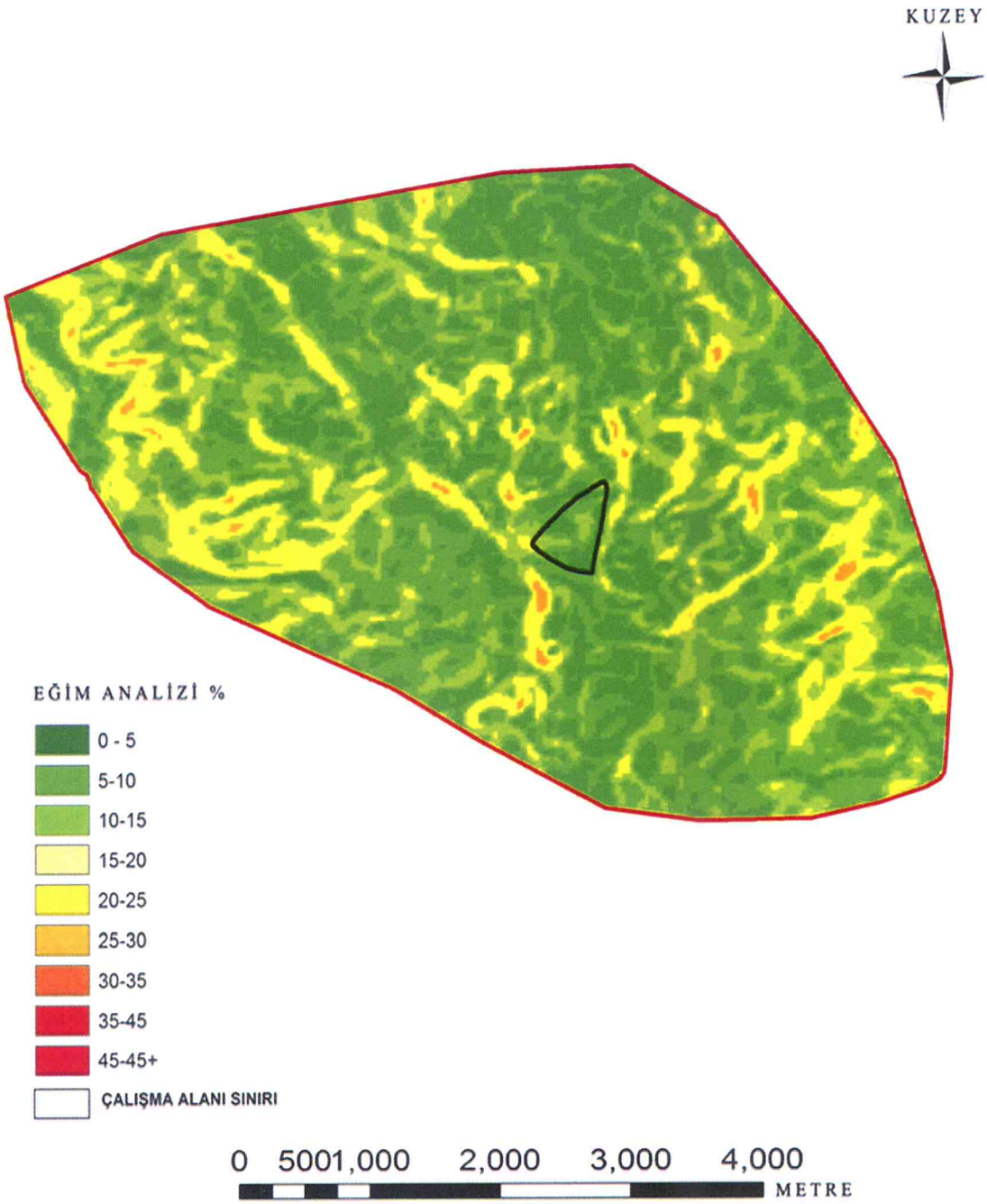
Çalışmanın son aşamasında ise mekânsal analizlerin sonuçlarına dayanılarak çeşitli çıkarımlar yapılarak sonuçlar üretilmiştir.

4. BULGULAR

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı, Kastamonu ili sınırlarında olup şehir merkezinin güneyinde ve şehir merkezine 12 km uzaklıktadır. Tabiat parkının batı sınırını sahadaki şahsi arazi, doğu sınırını Kastamonu-Çankırı karayolu, güney sınırını Ümit köyü, kuzey sınırını ise devlet ormanı belirlemektedir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı, 41°15'47.87"N enlem ve 32°46'57.38" boylamda ve 1/25.000 ölçekli kara haritası çok sayıda Zonguldak E28-c1 çiziminde yer almaktadır. Bilgisayar ölçümlerine dayanarak, Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı alanı 10 hektar büyüklüğünde bir alanı kapsar.

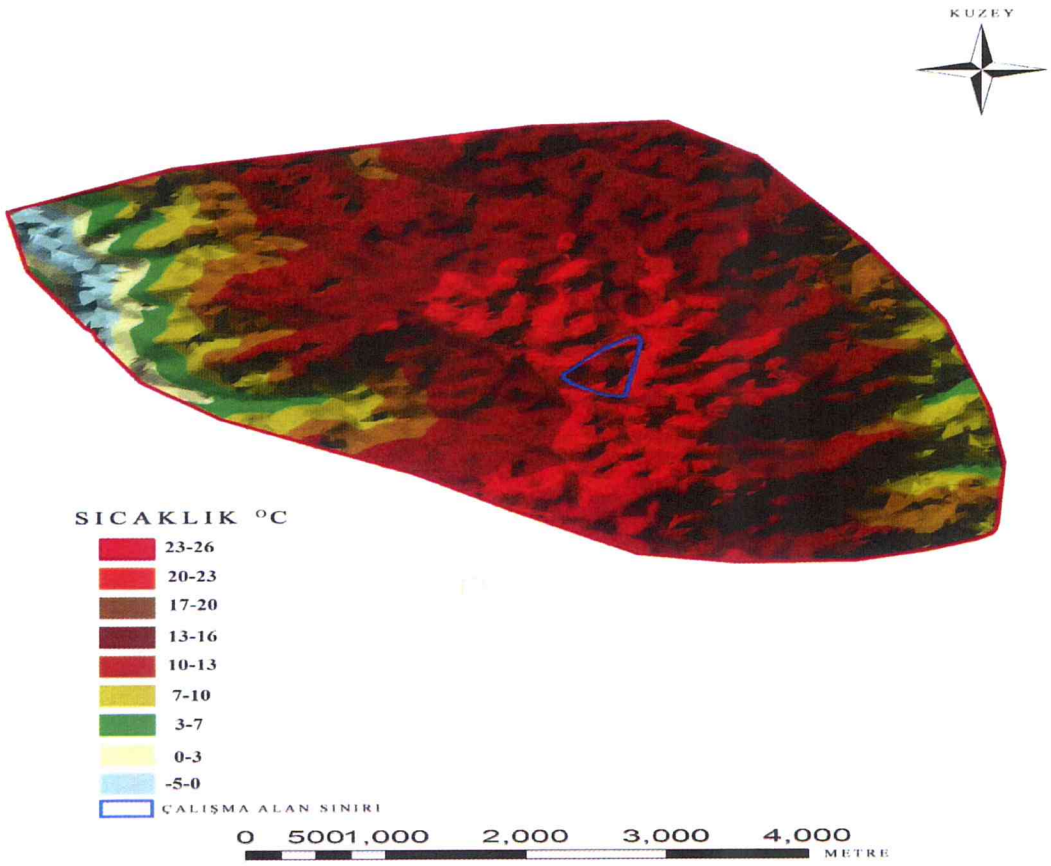
Orta bölgede iki jeolojik oluşum, Eosen serisi ve Mesozoyik yaşı metamorfozu görülmektedir. Bölgede ayrıca daha az kalkerli oluşumlar vardır. Bu sektörde karşılaşılan Eosen formasyonları fliş ve volkanik materyali içermektedir. Batı Karadeniz ve Kızılırmak havzası, kuzey ve güney kıyılarında Kastamonu İlini şekillendirir. Komşu Küre Dağları ve Ilgaz Dağları tarafından belirlenen aralarındaki dalgalı alanı genişletir. İlin yaklaşık 3/4'ü dağlarla kaplıdır ve yalnızca% 4'ü ovalarla kaplıdır. İki dağ sırası ile ara sıra yapılan yaylalar arasındaki yukarıda bahsedilen alan havzadaki çöküntülerin parçalanmış doğasındaki jeomorfolojik farklılıkları göstermektedir. Genellikle bu plato, erozyon için bir yüzey oluşturan orman örtüsünün altındadır. Kastamonu ilinin iki farklı iklim türü vardır; ilin kuzey kısımlarında Karadeniz iklimi, güney kısımlarında ise İç Anadolu'nun karasal iklimi görülmektedir. Çalışma alanının eğim analizi yapılarak sonuçları Şekil 4.1.'de verilmiştir.

Şekil 4.1. Çalışma alanının eğim analizi

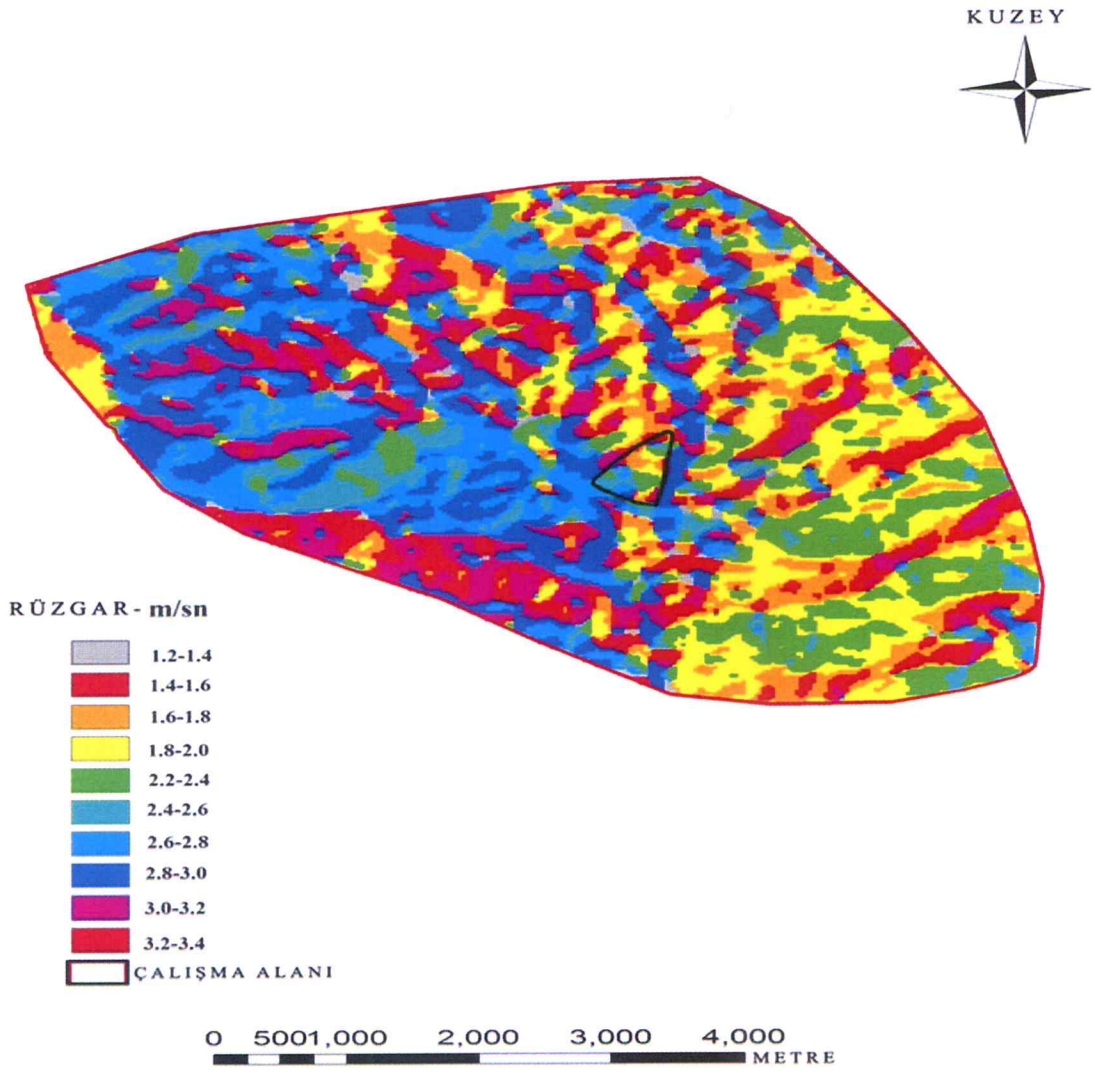
Şekil 4.1.'de eğim analizinde görüleceği üzere alanın 0-5 ve 5-10 scalasında düz veya düze yakın bir alana sahip olduğu görülmektedir. Alanın düze yakın olması sıcaklık, bağıl nem ve rüzgâr değerlerinin çok farklı olmayacağını göstermektedir.

Kastamonu ilinin iklimini şekillendiren en önemli faktörlerden biri yeryüzüdür. İlin kuzey kıyısına paralel olan Kastamonu Küre Dağları, ilin iç ve sahil alanları arasında bir engel teşkil etmektedir. Dolayısıyla, Karadeniz'den iç bölgelere doğru hareket edildiğinde, iklimin giderek azalan etkileri görülmektedir. Güneydeki Küre Dağları ile ilin iç yükseklikleri 1500 metreye kadar çıkmış olsa da dalgalı alanlar hala bölgenin etkisini yaşamaktadır. Batıdan hava yığınları Küre Dağları'ndan geçerek yağışa maruz bırakabilirler. Öte yandan, ikinci en yüksek kütleyi oluşturan Ilgaz Dağlarının, kuzey yönündeki eğimlerinden güney kısımları daha nemlidir. Bu nedenle, sıcaklık değişikliğiyle günün belirli dönemlerinde oluşan basınç farkı yerel rüzgârlara neden olmaktadır. Şehit Şerife Bacı Tabiat Park'ı Orta Anadolu ikliminin karasal özelliklerine sahip ve zor bir konumdadır. Çalışma alanının sıcaklık değerleri Şekil 4.2.'de verilmiştir.

Şekil 4.2. Çalışma alanının sıcaklık değerleri

Şekil 4.2.'deki sıcaklık haritasına göre sıcaklık değerleri hesaplandığında sıcaklığın biyoklimatik değerler arasında olduğu tespit edilmiştir. Sıcaklık 17-20 ve 20-23°C değerleri arasında yer almakta ve alan biyoiklimsel konfor değerleri açısından uygun aralıklar arasındadır. Çalışma alanının rüzgâr değerleri Şekil 4.3.'de verilmiştir.

Şekil 4.3. Çalışma alanının rüzgâr değerleri

Şekil 4.3. te görüleceği üzere alanın rüzgar hızı değerleri 1,8 m/sn ve 2,6 m/sn aralığında yer almaktadır. Rüzgâr hızı bakımından alanın biyoiklimsel konfor değerleri açısından uygun aralıklarda olduğu söylenebilir.

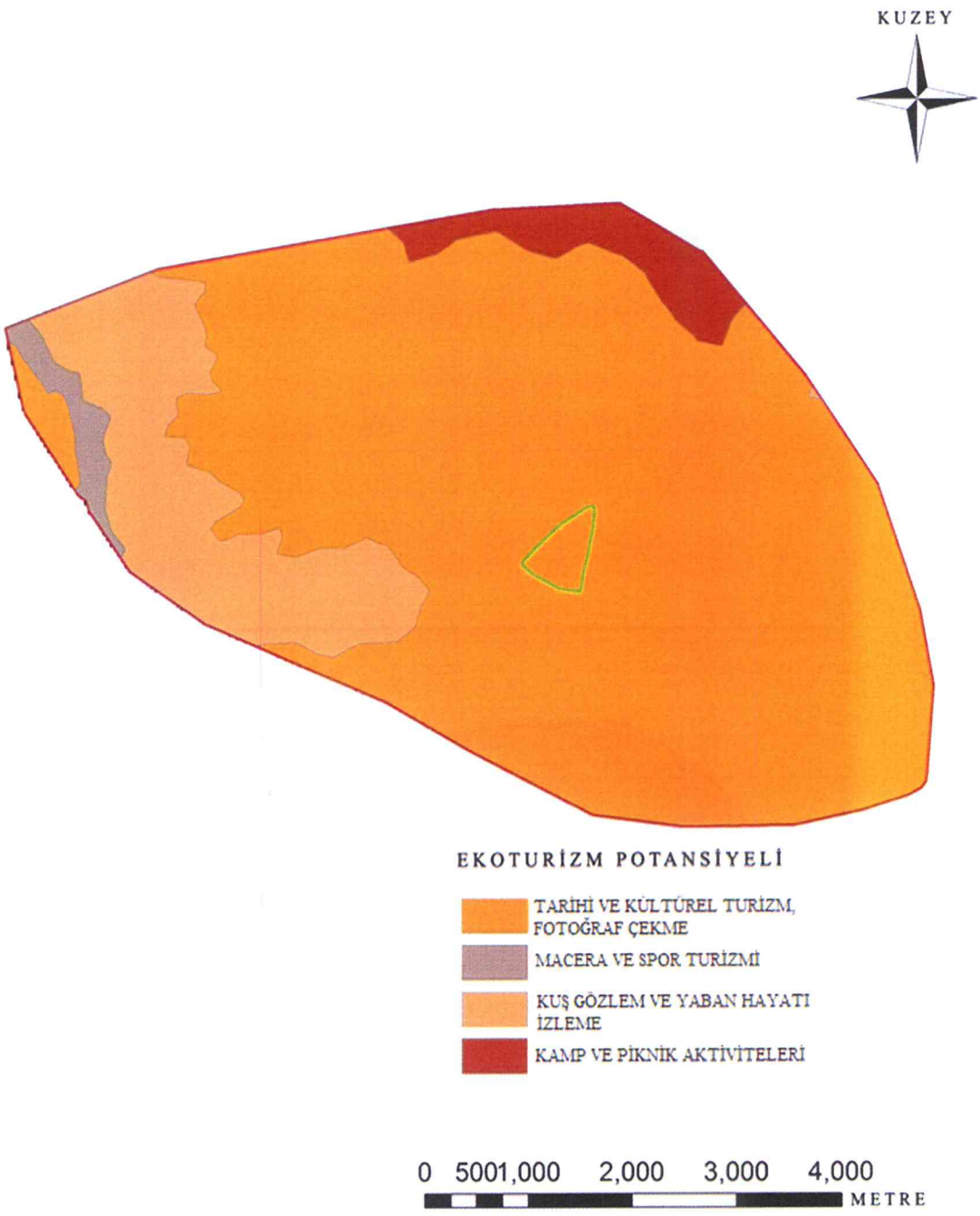
Çalışma alanının büyük kısmını kahverengi orman toprakları oluşturmaktadır ve planlama alanında orman ekosistemleri hâkimdir. Parktaki hâkim ağaç türü karaçam olmakla birlikte, sarıçam da yaygın bir haldedir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın faunası ise: memeliler (geyik, yaban domuzu, tilki, kurt, tavşan, sansar ve sincap), kuşlar (doğan, baykuş, karga, bıldırcın ve güvercinler), sürüngenler (yılanlar, kaplumbağalar ve kertenkeleler) dir. Bu kuşların yanı sıra göçmen kuşlar da bulunmaktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda ziyaretçilere hizmet vermek için bir ahşap kapı, açık büfe, döviz bürosu, iki ocak, bekçi evi, iki Wc, voleybol ve basketbol sahası, çocuk oyun alanı, depo ve otopark mevcut kullanımdadır.

Orman manzarası ve bozulmamış doğal yapısı bulunan, kolayca ulaşılabilecek bir yerde bulunan ve flora ve faunası ile Kastamonu'ya ev sahipliği yapan Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ilde önemli rekreasyon potansiyeline sahip alanlardan biridir. Bölgede elektrik ve kanalizasyon altyapısı bulunmaktadır. Park alanı ve çevresinde su, hava ve toprak kirliliği gözlenmemiştir. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın en önemli kaynak değeri doğal bir orman yapısı olmasıdır. Park alanının orman ekolojisi ve peyzajın estetik ve işlevsel değerleri ile alanın yeşil dokusu doğa odaklı spor, rekreasyon ve turistik etkinliklere olanaklar tanımaktadır. Park, son yıllarda büyüyen ve kış turizmi, yaz kampı, doğa yürüyüşü, günlük piknik alanları, yaban hayatı, temiz hava ve doğal güzelliğin panoramik manzarası ile ziyaretçilerin tercih ettiği önemli bir merkez haline gelmiştir.

Elde edilen verilerin değerlendirilmesi sonucunda çalışmaya konu Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli belirlenmiş ve konu ile ilgili hazırlanan harita Şekil 4.4.'de verilmiştir.

Şekil 4.4. Çalışma alanının ve yakın çevresinin ekoturizm potansiyeli

Şekil 4.4.' de görüldüğü üzere Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın yakın çevresinde macera ve spor turizmi, kuş gözlem ve yaban hayatı izleme olanakları ile kamp ve piknik aktiviteleri yapılabilecek alanlar mevcut iken, çalışma alanının ekoturizm potansiyeli olarak tarihi ve kültürel turizm ile fotoğraf çekme aktiviteleri ön plana çıkmaktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın swot analizi sonucuna göre ise tabiat parkının güçlü yönleri ve fırsatları olarak; bölgede konut veya konut arazisinin bulunmaması, Kastamonu Çankırı karayoluna yakın olmasıyla ulaşımın kolay olması, şehir merkezine yakın olması, zengin flora ve faunasının olması, tarım ve hayvancılıktan kaynaklı ekonomik faaliyet olmaması belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yoğunluk olmadığı için bölgede herhangi bir erozyon veya etkilenen toprak bulunmaması, bozulmamış doğal kaynak değerlerinin bulunması, artan çevresel farkındalık ve koruma ile kaynaklarının korunan alanlar değerine taşınması da tabiat parkında güçlü yönler ve fırsatlardandır. Ayrıca alanın sağlıklı olması ve doğal orman ekosisteminin yapısının insan müdahalesine maruz bırakılmamış olması, korunan bir alan ilan edilmesi ve sahiplik sorunlarının olmaması gibi faktörler tabiat parkının güçlü yönlerini ve fırsatlarını oluşturmaktadır. Bu güçlü yönler ve fırsatlar tabiat parkının gelişimine ve sürdürülebilirliğine büyük katkı sağlamaktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın swot analizi sonucuna göre zayıf yönleri ve tehditleri olarak da hızla azalan orman bölgelerinin yoğun kullanımı, gelecek ziyaretçiler için yetersiz veya yanlış gösterilen motivasyonlar, alanın kaynaklarına sahip olma değeri hakkında yeterli ve doğru bilgi eksikliği, tüm tedarikçilerin bilimsel çalışmalarının olmaması belirlenmiştir. Ayrıca alanda yetersiz ve etkin olmayan bakım çalışmaları, arazi servis uyarıları ve promosyonlarını sağlamak için yönlendirme ve bilgi araçları eksikliği, arazi hizmet yapısını sağlamak için tesis ve ekipman eksikliği, servis alanı için park yeri eksikliği gibi faktörler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelişimini ve sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

4.1. Kastamonu ilinde yaşayan halk ile yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesi

Kastamonu ilinde yaşayanlarla yapılan anket çalışması 155 erkek, 45 kadın olmak üzere 200 kişiye uygulanmıştır (Tablo 4.1.).

Ankete katılanlardan Kastamonu'nun yerlisi olmadıklarını söyleyenlerin büyük çoğunluğu 5 yıl ve daha fazla süredir Kastamonu'da yaşamaktadırlar (Tablo 4.2.).

Tabiat parkına ziyaretçiler en fazla Haziran, Temmuz ve Eylül aylarında gelmektedir (Tablo 4.3.).

Kastamonu'da yaşayanlara göre ziyaretçileri tabiat parkına çeken en önemli özellik tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliğidir. Bunu piknik, rekreasyon ve doğa turizmi takip etmiştir (Tablo 4.4.).

Anket sonuçlarına göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda ziyaretçi kullanımları tabiat parkında düşük ve orta derece tahribata yol açmaktadır (Tablo 4.5.).

Anket sonuçlarına göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar görmediğini savunanlar daha çoğunluktadır. Buna karşın bitki örüsü ve yaban hayatının zarar gördüğünü savunanlarda azımsanmayacak bir orandadır (Tablo 4.6.).

Anket sonuçlarına göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörlerinin olduğunu savunanlar daha çoğunluktadır (Tablo 4.7.).

Ankete göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyen olumsuz çevre faktörler arasında alt yapı eksikliği, çevre kirliliği ve gürültü kirliliği başta gelmektedir (Tablo 4.8.).

4.2. Ziyaretçilerle yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesi

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nı ziyaret eden kişilere uygulanan anket çalışması 100 kişiye uygulanmıştır. Yabancı ziyaretçilerin tamamı Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez gelirken, yerli ziyaretçilerin büyük çoğunluğu Şehit Şerife Bacı

Tabiat Parkı'na daha önceden de gelmişlerdir (Tablo 4.11.). İlk kez gelmeyen ziyaretçilerin daha çok yakın çevredeki il ve ilçelerden yılda 5-10 kez, her yıl veya 2-3 yılda bir, ayrıca güzel havalarda hafta sonları geldikleri belirlenmiştir (Tablo 4.12.).

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilerin büyük çoğunluğunu yerli ziyaretçiler oluşturmaktadır. Yerli ziyaretçiler genellikle ailesi ile birlikte gelirken, yabancı ziyaretçilerin turlarla geldikleri belirlenmiştir (Tablo 4.13.).

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nı ziyaret etmek için yerli ziyaretçiler Temmuz ve Haziran aylarını daha çok tercih ederken, yabancı ziyaretçiler ise Eylül ayını tercih etmişlerdir (Tablo 4.14.).

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na yurt içinden gelen ziyaretçiler civar il ve ilçelerden gelirken, yabancı ziyaretçiler Rusya ve Japonya'dan gelmişlerdir (Tablo 4.15.).

Yerli ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda daha çok piknik ve rekreasyon etkinliğini beğenirken, yabancı ziyaretçiler tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliğini beğenmişlerdir(Tablo 4.16.).

Yerli ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda piknik yapma etkinliğinde bulunup, doğa güzelliklerini incelemeyi tercih ederken, yabancı ziyaretçiler ise tabiat parkının doğa güzelliklerini incelemeyi daha çok tercih etmiştir (Tablo 4.17.).

Ziyaretçilere göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer alternatif etkinlikler, doğa fotoğrafçılığı, kuş gözlemciliği, bisiklet turizmi, yaban hayatı gözlemciliği, atlı doğa yürüyüşü, festival turizmi, kamp/karavan etkinliği olarak belirlenmiştir (Tablo 4.18.).

Ziyaretçilerin büyük çoğunluğu Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeterince yararlanamamaktadır (Tablo 4.19.).

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda konaklama tesislerinin yetersizliği, tanıtım yetersizliği, altyapı eksikliği, görsel kirlilik, aşırı kalabalık, gürültü gibi nedenlerden ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanamamaktadırlar (Tablo 4.20.).

4.3. Anket Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda ziyaretçiler ve gelen misafirlere uygulanan anketlerden elde edilen sonuçlar ve alanda yapılan gözlemler neticesinde elde edilen sonuçlar, parkın ekoturizm kapsamında gelişimi için kültürel ve doğal değerlerinin önemini ortaya koymayı sağlamıştır. Anket Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilere 100 adet ve tabiat parkının bulunduğu Kastamonu ilinde yaşayan halka 200 adet olmak üzere toplam 300 kişiye uygulanmıştır. Kastamonu ilinde yaşayan ve tabiat parkına gelen ziyaretçilere uygulanan anket sonuçları tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

4.3.1. Kastamonu ilinde yaşayanlara uygulanan anket sonuçları

Anket çalışması 155 erkek, 45 kadın olmak üzere 200 kişiye uygulanmıştır. %90'lık kısım Kastamonu ilinin yerlisi olduklarını, %.10'luk kısım da Kastamonu ilinin yerlisi olmadıklarını bildirmişlerdir. Yerlisi olanların %80'i erkeklerden %20'si kadınlardan oluşmaktadır. Yerlisi olmadıklarını belirtenlerin %55'i erkeklerden %45'i kadınlardan meydana gelmektedir (Tablo 4.1.).

Tablo 4.1. *Ankete katılanlardan Kastamonu ilinin yerlisi olanların ve olmayanların cinsiyete göre dağılımı*

1.Kastamonu ilinin yerlisi misiniz?						
Cinsiyet	Evet		Hayır		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Erkek	144	80	11	55	155	77,5
Kadın	36	20	9	45	45	22,5
Toplam	180	100	20	100	200	100

Ankete katılanlardan Kastamonu İlinin yerlisi olmadığını söyleyenlerin büyük çoğunluğu 5 yıl ve daha fazla süredir Kastamonu'da yaşamaktadırlar (Tablo 4.2.).

Tablo 4.2. *Kastamonu İlinin yerlisi olmayan deneklerin, ilde yaşadıkları zaman dönemine göre dağılımları*

2.Ne kadar zamandır Kastamonu ilinde yaşıyorsunuz?		
Zaman periyodu	Sayı	%
1 yıldan az	1	5
1-5 yıl	4	20
5-10 yıl	10	50
10 yıldan fazla	5	25
Toplam	20	100

Kastamonu'da yaşayan insanlar tabiat parkına ziyaretçi akınının en fazla % 24 ile Haziran, %.20,5 ile Eylül, %19,5 ile Temmuz aylarında olduğunu belirtmişlerdir. Bu ayları % 13 ile Ağustos, % 11,5 ile Mayıs ayları izlemektedir (Tablo 4.3.).

Tablo 4.3. *En fazla ziyaretçi sayısına sahip ayların dağılımı*

3.En fazla ziyaretçi akını hangi aylarda olmaktadır?		
Aylar	Sayı	%
Ocak-Şubat	0	0
Mart-Nisan	5	2,5
Mayıs	23	11,5
Haziran	48	24
Temmuz	39	19,5
Ağustos	26	13
Eylül	41	20,5
Ekim	13	6,5
Kasım	5	2,5
Aralık	0	0
Toplam	200	100

Kastamonu'da yaşayan halkın %26,5'i tabiat parkına en çok turistleri çeken özelliklerin başında tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği, %21'i piknik

ve rekreasyon, 16'sı doğa turizmi olduğunu söylemişlerdir. Bunları doğa sporları ve oyunları ile temiz havası izlemektedir (Tablo 4.4.).

Tablo 4.4. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na turistlerin ilgisini en fazla çeken özelliklerin dağılımı*

4.Tabiat parkının en çok hangi özelliği turistleri buraya çekmektedir?		
Özellikler	Sayı	%
Tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği	53	26,5
Doğa turizmi	32	16
Doğa sporları ve oyunları	29	14,5
Temiz havası	27	13,5
Piknik ve rekreasyon	42	21
Bitki ve hayvan varlığı	12	6
Diğer	5	2,5
Toplam	200	100

Anket sonuçlarına göre ankete katılanların %46'sı ziyaretçi kullanımlarının tabiat parkına düşük derecede tahrip oluşturduğunu düşünürken, %7'lik kısmı hiç tahrip oluşturmadığını belirtmişlerdir (Tablo 4.5.).

Tablo 4.5. *Ziyaretçi kullanımlarının tabiat parkında oluşturduğu tahribe göre dağılım*

5. Ziyaretçi kullanımları sizce tabiat parkında ne derece tahrip oluşturmaktadır?		
	Sayı	%
Oldukça yüksek	17	8,5
Yüksek	24	12
Orta	53	26,5
Düşük	92	46
Hiç	14	7
Toplam	200	100

Ankete katılanların %54,5'lik kesim doğal bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar görmediğini bildirirken %26'lık kesim zarar gördüğünü, %19,5'lik kesim ise nispeten zarar gördüğünü bildirmiştir (Tablo 4.6.).

Tablo 4.6. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın doğal bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar görüp görmediği durumuna göre dağılımı*

6.Doğal bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar gördüğünü düşünüyor musunuz?		
	Sayı	%
Evet	52	26
Hayır	109	54,5
Nispeten	39	19,5
Toplam	200	100

Bölgede yaşayan insanların %73'ü tabiat parkında turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörlerinin olduğunu bildirirken %27'si olumsuz çevre faktörünün olmadığını bildirmişlerdir (Tablo 4.7.).

Tablo 4.7. *Tabiat parkının turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörlerinin olup olmama durumuna göre dağılımı*

7.Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörleri var mıdır?		
	Sayı	%
Evet	146	73
Hayır	54	27
Toplam	200	100

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda turizm faaliyetlerinin gelişimini engellediği düşünülen olumsuz çevre faktörlerinden alt yapı eksikliği %42,5 oran ile birinci sırada yer alırken bunu %33,5 oran ile çevre kirliliği, %11,5 oran ile gürültü izlemektedir (Tablo 4.8.).

Tablo 4.8. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda turizm faaliyetlerinin gelişimini engellediği düşünülen olumsuz çevre faktörlerinin dağılımı*

8.Bu olumsuz çevre faktörler neler olabilir?		
	Sayı	%
Çevre kirliliği	67	33,5
Altyapı eksikliği	85	42,5
Güvenli olmayışı	17	8,5
Gürültü	23	11,5
Ulaşım sorunu	2	1
Diğer	6	3
Toplam	200	100

Ankete katılanların %85,5'i Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelecek nesillere aktarımı için bakım ve geliştirme çalışmalarının yeterli olmadığını bildirmişlerdir. Yeterli olmadığını bildirenlerin %48,5'i lise, %17'si yüksekokul/üniversite, %13,5'i ortaokul mezunu oldukları görülmüştür (Tablo 4.9.).

Tablo 4.9. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelecek nesillere aktarımı için bakım ve geliştirme çalışmalarının yeterli olup olmadığını düşünen deneklerin öğrenim durumlarına göre dağılımı*

Öğrenim durumu	9. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelecek nesillere aktarımı için yeterli bakım ve geliştirme çalışmaları yapılıyor mu?		
		Evet	Hayır
İlkokul	Sayı	7	13
	%	3,5	6,5
Ortaokul	Sayı	9	27
	%	4,5	13,5
Lise	Sayı	13	97
	%	6,5	48,5
Y.Okul/Üniv.	Sayı	0	34
	%	0	17
Toplam	Sayı	29	171
	%	14,5	85,5

Ankete katılanların %72,5'i erkek, %27,5'i kadınlardan oluşmaktadır. Kadınların %45,5'i lise mezunu, %25,5'i yüksek okul/üniv., %16,3'ü ortaokul, %12,7'si ilkokul mezunu olduğunu belirtmiştir (Tablo 4.10.).

Tablo 4.10. *Deneklerin cinsiyet ve öğrenim durumlarına göre dağılımı*

Öğrenim durumu	Cinsiyet			
	Erkek		Kadın	
	Sayı	%	Sayı	%
İlkokul	13	9	7	12,7
Ortaokul	27	18,6	9	16,3
Lise	85	58,6	25	45,5
Y.Okul/Üniv.	20	13,8	14	25,5
Toplam	145	**100**	55	**100**

4.3.2. Ziyaretçilerle yapılan anketlerden elde edilen sonuçlar

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nı ziyaret eden kişilere uygulanan anket çalışması 100 kişiye uygulanmıştır. Yerli ziyaretçilerin %7,6'sı tabiat parkına ilk defa geldiklerini, %92,4'ü daha önce de geldiklerini, yabancı ziyaretçilerin tamamı tabiat parkına ilk defa geldiklerini belirtmiştir (Tablo 4.11.).

Tablo 4.11. *Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na daha önce gelip gelmeme durumlarına göre dağılımı*

1.Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez mi geliyorsunuz?				
	YERLİ		YABANCI	
	Sayı	%	Sayı	%
Evet	7	7,6	8	100
Hayır	85	92,4	0	0
Toplam	92	100	8	100

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk defa gelmediklerini söyleyenlerin %60'ı yılda 5-10 kez ziyaret ettiklerini, %21,1'i her yıl geldiklerini, %13'ü 2-3 yılda bir geldiklerini %5,9'u güzel havalarda ve yaz boyunca geldiklerini belirtmişlerdir (Tablo 4.12.).

Tablo 4.12. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez gelmediğini söyleyen ziyaretçilerin tabiat parkına geliş sıklığına göre dağılımı*

2. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na geliş sıklığınız nedir?		
	Sayı	%
Her yıl	18	21,1
2-3 yılda bir	11	13
Yılda 5-10 kez	51	60
Diğer	5	5,9
Toplam	85	100

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen yerli ziyaretçilerin %53,2'si ailesi ile birlikte geldiklerini, %37'si arkadaşlarıyla beraber, %6,6'sı turlarla, %3,2'si yalnız geldiklerini, yabancı ziyaretçilerin tamamının seyahat acentalarının düzenlediği turlarla geldiklerini bildirmiştir (Tablo 4.13.).

Tablo 4.13. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilerin kimlerle birlikte geldiğine göre dağılımı*

3. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na kimlerle birlikte geldiniz?				
	YERLİ		YABANCI	
	Sayı	%	Sayı	%
Yalnız	3	3,2	0	0
Arkadaşlarla	34	37	0	0
Ailemle	49	53,2	0	0
Turlarla	6	6,6	8	100
Toplam	92	100	8	100

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nı ziyaret etmek için yerli ziyaretçilerin en çok tercih ettiği aylardan %28,2 ile Temmuz ayı birinci sırada yer alırken, Haziran ayı %25 ile ikinci sırada, %16,3 ile Eylül ayı üçüncü sırada yer almaktadır. Ziyaret eden yabancı ziyaretçiler ise en çok tercih ettiği ay olarak Eylül ayını belirtmişlerdir (Tablo 4.14.).

Tablo 4.14. *Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na hangi aylarda geldiklerine göre dağılımı*

4. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na daha çok hangi aylarda gelirsiniz?				
	YERLİ		YABANCI	
	Sayı	%	Sayı	%
Mart-Nisan	3	3,2	0	0
Mayıs	6	6,6	0	0
Haziran	23	25	0	0
Temmuz	26	28,2	0	0
Ağustos	12	13	0	0
Eylül	15	16,3	8	100
Ekim	7	7,7	0	0
Toplam	92	100	8	100

Anket uygulanan ziyaretçilerin %92'si yurt içinden (civar il ve ilçelerden) gelen yerli ziyaretçilerden, %8'i yurt dışından (Rusya, Japonya) gelen yabancı ziyaretçilerden oluşmaktadır (Tablo 4.15.).

Tablo 4.15. *Ziyaretçilerin geldikleri yere göre dağılımı*

5. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na nereden geliyorsunuz?		
	Sayı	%
Yurt içi	92	92
Yurt dışı	8	8
Toplam	100	100

Yerli ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın en çok %53,2 ile piknik ve rekreasyon, %18,5 ile tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği , %9,8 ile doğa turizmi özelliklerini beğendiklerini bildirmişlerdir. Yabancı ziyaretçilerin tamamı tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliğini beğendiklerini bildirmişlerdir (Tablo 4.16.).

Tablo 4.16. *Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda en çok beğendiği özelliklerin dağılımı*

6. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın en çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz?				
	YERLİ		YABANCI	
	Sayı	%	Sayı	%
Tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği	17	18,5	8	100
Doğa turizmi	9	9,8	0	0
Doğa sporları ve oyunları	5	5,5	0	0
Temiz Havası	7	7,6	0	0
Piknik ve rekreasyon	49	53,2	0	0
Bitki ve hayvan varlığı	3	3,2	0	0
Diğer	2	2,2	0	0
Toplam	92	100	8	100

Yerli ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda %38 ile piknik yapma, %28,3 ile doğa güzelliklerini inceleme , %15,2 ile doğa sporları, %13 ile doğa yürüyüşü, %5,5 ile diğer etkinliklerde bulundukları belirlenmiştir. Yabancı ziyaretçiler ise doğa güzelliklerini inceleme etkinliğinde bulundukları belirlenmiştir (Tablo 4.17.).

Tablo 4.17. *Ziyaretçilerin Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yaptıkları etkinliklerin dağılımı*

7. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda hangi etkinliklerde bulunuyorsunuz?				
	YERLİ		YABANCI	
	Sayı	%	Sayı	%
Piknik yapma	35	38	0	0
Doğa yürüyüşü	12	13	0	0

Tablo 4.17.'nin devamı

Doğa sporları(Paintball)	14	15,2	0	0
Doğa güzelliklerini inceleme	26	28,3	8	100
Diğer	5	5,5	0	0
Toplam	92	100	8	100

Ziyaretçilere göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer etkinlikler arasında %38 ile doğa fotoğrafçılığı ilk sırada yer alırken, %29 ile kuş gözlemciliği ikinci sırada, %13 ile bisiklet turizmi üçüncü sırada yer almaktadır. Bunları %8 ile yaban hayatı gözlemciliği, %7 atlı doğa yürüyüşü izlemektedir (Tablo 4.18.).

Tablo 4.18. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer etkinliklerin ziyaretçilere göre dağılımı*

8. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer etkinlikler neler olabilir?						
	YERLİ		YABANCI		TOPLAM	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kuş gözlemciliği	27	29,4	2	25	29	29
Atlı doğa yürüyüşü	6	6,6	1	12,5	7	7
Kamp/Karavan etkinliği	2	2,1			2	2
Festival turizmi	3	3,2			3	3
Doğa fotoğrafçılığı	34	37	4	50	38	38
Bisiklet turizmi	13	14,1			13	13
Yaban hayatı gözlemciliği	7	7,6	1	12,5	8	8
Toplam	92	100	8	100	100	100

Ankete katılan ziyaretçilerin % 66'sı Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanamadıklarını, %34'ü ise yararlanabildiklerini belirtmiştir (Tablo 4.19.).

Tablo 4.19. *Ziyaretçilerin rekreatif ve turistik olanaklardan yeterince yararlanıp yararlanamama durumuna göre dağılımı*

9. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz?		
	Sayı	%
Evet	34	34
Hayır	66	66
Toplam	100	100

Ziyaretçilere göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yararlanmasını engelleyen nedenler arasında %27,4 ile konaklama tesislerinin azlığı birinci sırada yer alırken, %19,5 ile tanıtım yetersizliği ikinci sırada, %18,6 ile altyapı eksikliği üçüncü sırada yer almaktadır (Tablo 4.20.).

Tablo 4.20. *Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından ziyaretçilerin yararlanmasını engelleyen nedenlerin dağılımı*

10.Rekreatif ve turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanmanızı engelleyen nedenler nelerdir?		
	Sayı	%
Konaklama tesisleri az	62	27,4
Ulaşım güçlüğü	2	0,9
Gürültü	4	1,8
Görsel kirlilik	33	14,6
Güvenli olmayışı	14	6,2
Aşırı kalabalık	9	4
Altyapı eksikliği	42	18,6
Tanıtım yetersizliği	44	19,5
Diğer	16	7
Toplam	226	100

5. SONUÇLAR VE TARTIŞMA

Yapılan çalışma sonucunda Şehit şerife Bacı Tabiat Parkı'nın eğim analizinde alanın %0-5 ve %5-10 arasında eğime sahip olduğu yani düz veya düze yakın bir alana sahip olduğu belirlenmiştir. Alanın düze yakın olması sıcaklık, bağıl nem ve rüzgâr değerlerinin çok farklı olmayacağını göstermektedir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın sıcaklık değerleri hesaplandığında sıcaklığın biyoklimatik değerler arasında olduğu tespit edilmiştir. Sıcaklık 17-20 °C ve 20-23 °C değerleri arasında yer almaktadır. Alanın merkezindeki sıcaklık değerleri, biyoiklimsel konfor açısından uygun değerler arasında yer almaktadır. Bir alanın yükseklik değerleri değiştikçe sıcaklıkta değerlerinde de değişmeler meydana gelmektedir. Oysa çalışma alanı düz veya düze yakın olduğundan böyle bir değişim meydana gelmemektedir. Çalışma alanında ortalama rüzgâr hızı değerleri ise 1,8 m/sn ve 2,6 m/sn aralığında seyretmektedir. Rüzgâr hızı değerlerine göre alan biyoiklimsel konfor değerleri aralığında yer almaktadır.

Parktaki hâkim ağaç türü karaçam ve sarıçamdır. Ağaçlara ek olarak, yenilebilir mantarlarda dâhil olmak üzere geniş bir mantar çeşitliliği alanda mevcuttur. Bununla birlikte, çok sayıda mantar türü tehlikelidir. Bu nedenle, ziyaretçilere kesinlikle bu mantarları toplamamaları veya yememeleri tavsiye edilmelidir. Bu tabiat parkının faunası ise memeliler, kuşlar ve sürüngenlerdir. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda alanın genel karakteri olarak flora daha yüksek boyuttadır. Doğal olarak floranın artmasında faunanın etken olduğu görülmektedir. Baskın olarak flora daha etkilidir.

Bugüne kadar yapılan çok sayıda çalışmada ekoturizm potansiyeli ve çeşitli bölgelerin biyoiklimsel konfor değerleri belirlenmiş yani biyokonfor açısından uygun alanlar belirlenmiştir. Çetin (2016a), Cide Kıyı Şeridi'nde biyokonfor değerlerini, Polat ve Önder (2006); Karapınar İlçesi'nin ve yakın çevresinin peyzaj özelliklerini ve ekoturizm olanaklarını, Akkiprik (2011), Samandağ İlçesi'nin ekoturizm kapsamında peyzaj potansiyelini, Koçan (2011), Murat Dağı'nın Ekoturizm Potansiyelini, Mercan (2010), sürdürülebilir turizm bakımından Altınoluk yöresinin

bölgesel planlama ve turistik ürün oluşumunu, Dönmez (2008), Akdağ Tabiat Parkı'nda Ekoturizm potansiyelini belirlemişlerdir.

Son yıllarda yapılan pek çok çalışmada özellikle tabiat parklarında sürdürebilir turizm potansiyelinin belirlenmesi gündeme gelmektedir. Bu tarz çalışmalar alan kararlarının alınmasında etkili olan ve planlama sürecinde ihtiyaç duyulan çalışmalardır. Bundan dolayı bu tarz çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bunun yanı sıra yapılacak çalışmalarda iklim faktörünün de planlama çalışmalarında göz önünde bulundurulmasında fayda vardır (Cetin vd., 2018a,b,c; Yucedag vd., 2018).

Sürdürülebilir turizm aktiviteleri, ekolojik olarak ilerlemek ve ekonomik büyümeyi sağlamak için büyük önem taşımaktadır. Turizm yönetimi ve kalkınma planlarının ekolojik özellikler göz önünde bulundurularak yapılması, sürdürülebilir ekoturizm prensiplerine bağlı kalınarak gerçekleştirilebilir. Ekoturizm taktikleri yerleştirmek için rekreasyonel faaliyetler ve bölgedeki turizm öncelikle iyi yönetim ve planlama ile düzenlenmeli ve yürütülmelidir. Bunun için de öncelikle çalışma alanının rekreasyon ve turizm açısından irdelenmesi gerekmektedir. Bu çalışmada da Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı rekreasyon ve turizm olanakları açısından değerlendirilmiştir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ve yakın çevresinde, tarihi ve kültürel turizm, kuş gözlemciliği, yaban hayatı turları, macera ve spor turizmi, fotoğrafçılık, kamp, piknik etkinlikleri ve gibi ekoturizm faaliyetleri gerçekleştirilebilmektedir. Bir rekreasyon alanında yürüyüş ve trekking yolu oldukça önemlidir ancak çalışma alanında bunun eksik olduğu görülmektedir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat parkı, turizm açısından, turizm davranışının mevcut tercihini arttırma şansına sahiptir. Ancak parktaki mevcut durumun kullanımı oldukça sınırlıdır. Tabiat Parkı'nın potansiyeli ve ekonomik değerinin sürekliliği için yerel halkın özellikle de özel şirketler ile merkezi ve yerel yönetimdekilerle ortak gayretleriyle ve ortaklaşa çalışmalarıyla bu alanda ekoturizm faaliyetlerinin yürütülmesi büyük önem taşımaktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın turizm kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin saptanması amacıyla Kastamonu ilinde yaşayanlara ve gelen ziyaretçilere anket uygulanmıştır. Kastamonu ilinde yaşayan 155 erkek ve 45 kadın olmak üzere 200 kişi ile yapılan ankete göre; tabiat parkına ziyaretçiler en fazla yaz aylarında gelmektedir. İlde yaşayanlar tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliğinden faydalanmak, piknik ve rekreasyon, doğa turizmi gibi aktiviteler için tabiat parkına gelmektedirler. İlde yaşayanlar ziyaretçilerin tabiat parkını kullanımlarının hemen hemen tabiat parkına zarar vermediğini, bitki örtüsü ve yaban hayatının aşırı derece de zarar görmediğini, bunun yanısıra tabiat parkında alt yapı eksikliği, çevre kirliliği ve gürültü kirliliği gibi olumsuz faktörlerin olduğunu belirtmişlerdir.

Ziyaretçilerle yapılan anket 92 yerli ve 8 yabancı olmak üzere 100 kişiye uygulanmıştır. Yerli ziyaretçilerin büyük çoğunluğu Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez gelmediklerini belirtmişlerdir. İlk kez gelmeyen ziyaretçilerin daha çok yakın çevredeki il ve ilçelerden yılda 5-10 kez, her yıl veya 2-3 yılda bir, ayrıca güzel havalarda hafta sonları ve yaz boyunca gelmişlerdir. Yabancı ziyaretçilerin tamamı Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez gelmişlerdir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na gelen ziyaretçilerin büyük çoğunluğunu yerli ziyaretçiler oluşturmaktadır. Yerli ziyaretçiler genellikle ailesi ile birlikte gelirken, yabancı ziyaretçiler turlarla gelmişlerdir. Yerli ziyaretçiler daha çok yaz aylarını tercih ederken, yabancı ziyaretçiler ise sonbahar aylarını tercih etmektedirler.

Yerli ziyaretçiler en çok Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın piknik yapma ve rekreasyon özelliğini beğenirlerken, yabancı ziyaretçiler ise tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliklerini inceleme özelliğini beğenmektedirler. Yerli ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda piknik yapma, doğal güzellikleri inceleme gibi etkinliklerde bulunurken, yabancı ziyaretçiler tabiat parkının doğal güzelliklerini inceleme etkinliğine katılmaktadırlar.

Ziyaretçilere göre Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek alternatif etkinlikler, doğa fotoğrafçılığı, kuş gözlemciliği, bisiklet turizmi, yaban hayatı

gözlemciliği, atlı doğa yürüyüşü, festival turizmi, kamp/karavan etkinlikleridir. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda tanıtım yetersizliği, konaklama tesislerinin yetersizliği, altyapı eksikliği, görsel kirlilik, güvenli olmayışı, aşırı kalabalık, gürültü gibi nedenlerden ziyaretçiler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanamamaktadırlar.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın swot analizi sonucuna göre tabiat parkının güçlü yönleri ve fırsatları olarak; bölgede konut veya konut arazisinin bulunmaması, Kastamonu Çankırı karayoluna yakın olmasıyla ulaşımın kolay olması, Kastamonu şehir merkezine yakın olması, zengin flora ve faunasının olması, tarım ve hayvancılıktan kaynaklı ekonomik faaliyet olmaması belirlenmiştir. Bunun yanı sıra yoğunluk olmadığı için bölgede herhangi bir erozyon veya etkilenen toprak bulunmaması, bozulmamış doğal kaynak değerlerinin bulunması, artan çevresel farkındalık ve koruma ile kaynaklarının korunan alanlar değerine taşınması da tabiat parkında güçlü yönler ve fırsatlardandır. Ayrıca alanın sağlıklı olması ve doğal orman ekosisteminin yapısının insan müdahalesine maruz bırakılmamış olması, korunan bir alan ilan edilmesi ve sahiplik sorunlarının olmaması gibi faktörler tabiat parkının güçlü yönlerini ve fırsatlarını oluşturmaktadır. Bu güçlü yönler ve fırsatlar tabiat parkının gelişimine ve sürdürülebilirliğine büyük katkı sağlamaktadır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın swot analizi sonucuna göre zayıf yönleri ve tehditleri olarak; hızla azalan orman bölgelerinin yoğun kullanımı, gelecek ziyaretçiler için yetersiz veya yanlış gösterilen motivasyonlar, alanın kaynaklarına sahip olma değeri hakkında yeterli ve doğru bilgi eksikliği, tüm tedarikçilerin bilimsel çalışmalarının olmaması belirlenmiştir. Ayrıca alanda yetersiz ve etkin olmayan bakım çalışmaları, arazi servis uyarıları ve promosyonlarını sağlamak için yönlendirme ve bilgi araçları eksikliği, arazi hizmet yapısını sağlamak için tesis ve ekipman eksikliği, servis alanı için park yeri eksikliği gibi faktörler Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelişimini ve sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir.

Ekoturizm konusunda daha önce yapılan çalışmalarla Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı ekoturizm potansiyeli ve kullanımı kıyaslandığında, Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın ziyaretçi sayısının benzer alanlara oranla daha az olduğu ve ziyaretçilerin günü birlik piknik ve rekreasyon için Kastamonu ve yakın illerden tabiat parkına gelen ziyaretçiler olduğu söylenebilir. Çünkü Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın hâkim ağaç türleri karaçam ve sarıçamdır. Bu ağaç türleri ülkemizde yoğun bir şekilde geniş bir alanda görülebilmektedir. Yine yaban hayatı türleri tavşan, yaban domuzu, karaca, kurt gibi memelilerden, baykuş, çulluk, doğan, karga gibi kuşlardan, kertenkele, yılan ve kambumlabağa gibi sürüngenlerden oluşmaktadır ve bu yaban hayatı türlerine ülkemizin çoğu bölgesinde rastlanabilmektedir. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın endemik bir bitki türü veya önemli yaban hayatı türleri de yoktur. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda geceleme ve konaklama için otel, motel vb. tesisde bulunmamaktadır. Bu kapsamda Akkiprik (2011)'in Samandağ ilçesinde ekoturizm kullanımına yönelik peyzaj potansiyelinin belirlenmesi konusunda yaptığı çalışma irdelenecek olursa, çalışmada Samandağ ilçesindeki çekicilikler vurgulanmıştır. Akkiprik (2011) Samandağ'da Amanos Dağları'nın, Şimşir Gen Koruma Ormanının, İskenderun-Arsuz Yaban Hayatı Geliştirme Sahası'nın, Deniz Kaplumbağası Yuvalama Alanının, Akdeniz Foku Yaşam Alanının, Mileyha Göletinin, Hıdırbey Anıt Çınar Ağacının önemli çekicilikler olduğunu belirtmiştir. Bunun yanısıra Yaban keçisi (*Capra aegagrus*), Karaca (*Capreolus capreolus*), İribaş Kaplumbağa (*Caretta caretta*), Yeşil Kaplumbağa (*Chelonia mydas*), Akdeniz foku (*Monachus monachus*) gibi önemli yaban hayatı türlerinin Samandağ ilçesinde yer aldığını belirtmiştir. Ayrıca *Veronica orientalis, Verbascum amanum, Verbascum discolor, Verbascum scaposum, Verbascum pinetorum* gibi çok sayıda endemik bitki türünün Samandağ'da mevcut çekicilikler olduğunu belirtmiştir. Tüm bu çekicilikler Samandağ ilçesinin ekoturizm potansiyelini arttırmaktadır. Ayrıca Samandağ'da ziyaretçilerin konaklayabileceği otel, motel ve pansiyon gibi tesislerde bulunmaktadır. Dolayısıyla yılın 12 ayı boyunca yurt içinden ve yurt dışından ziyaretçiler Samandağ'a gelmektedir.

Benzer şekilde, ekoturizm potansiyeli yönünden Bekdemir ve Sezer (2016)'in Yedi Değirmenler Tabiat Parkı'nın Ekolojik özellikleri ile ekoturizm imkânlarının

değerlendirilmesi konusundaki çalışmaları incelendiğinde, yedi değirmenli mağarası başta olmak üzere, şelaleleri, obruğu, düdeni, travertenleri, ilgi çekici derin vadileri, oldukça eğimli yamaçları, dik kayalıkları ve tepelik alanlarıyla Yedi Değirmenler Tabiat Parkı dikkati çekmektedir. Bu çerçevede tabiat parkı, pek çok ekoturizm aktivitesinin gerçekleştirilebileceği yer şekillerine sahiptir. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın hidrografik durumu dikkate alındığında, daimi ve mevsimlik akarsular ile kaynak sularının varlığı dikkati çekmektedir. Buradaki önemli akarsular, Giresun Dağları'ndan doğup, Karadeniz'e dökülen Yağlıdere ve Gelevera (Özlüce) Deresi ile bunlara ait kollardır. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ve yakın çevresi, hem orman altı florası hem de ormanları oluşturan ağaç türleri bakımından oldukça çeşitlilik sergilemektedir. Bu çevrede hâkim tür kızılağaç (*Alnus glutinosa*)'tır. Bunun yanı sıra kayın gövdeli akçaağaç (Acer trautvetteri), sakallı kızılağaç (*Alnus glutinosa* subsp. *barbata*), adi gürgen(*Carpinus betulus*), adi fındık (*Corylus avellana*), titrek kavak (*Populus tremula*), kestane (*Castanea*), dişbudak (*Fraxinus excelsior*), kavak (*Populus*), kayacık (*Ostrya carpinifolia*), mor çiçekli orman gülü (*Rhododendron ponticum*), sarı çiçekli orman gülü (*Rhododendron luteum*), çoban püskülü (*İlex colchica*), karayemiş (*Laurocerasus officinalis*), ayı üzümü (*Vaccinium arctostaphylos*), adi şimşir (*Buxus Sempervirens*), üvez (*Sorbus aucuparia*), Türk fındığı (*Corylus colurna*), kuşburnu (*Rosa canina*), mürver (*Sambucus*), kiraz (*Prunus*), kızıl ateş dikeni (*Prycantha coccinea*), adi papaz külahı (*Euonymus europeaus*) geniş yapraklı ağaç ve çalı türleri bulunmaktadır. Ayrıca tabiat parkı ve çevredeki yüksek kesimlerinde ise doğu ladini (*Picea orientalis*) ve Doğu Karadeniz göknarı (*Abies nordmanniana*) gibi iğne yapraklı ağaçlar da görülmektedir. Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı ile yakın çevresi fauna elemanları bakımından da oldukça çeşitlilik arz etmektedir. Nitekim bu çevrede ayı, yaban keçisi, yaban domuzu, karaca, ayı, tavşan, kurt, tilki, porsuk, gelincik, kaya ve ağaç sansarı ve çakal gibi memeli hayvan türleri görülebilmektedir. Bunun yanı sıra kuzgun, doğan, şahin, atmaca, kaya kartalı, delice, baykuş, çaylak gibi yırtıcı kuş türleri de görülmektedir. Derelerde de balaban, küçük akbalıkçıl, gri balıkçıl, turna, kuğu ve ördek gibi kuş türleri görülmektedir. Ayrıca kumru, ala karga, guguk kuşu, baykuş, kaya güvercini, çulluk kuşlarına da rastlanılabilmektedir. Fare, sincap ve diğer kemirgenler ile uysal yılan, karayılan vb.

gibi yılan türleri de bulunmaktadır. Bu çevredeki derelerde doğal alabalık, karabalık hâkim olup, sazan ve bıyıklı balık gibi balık türleri de görülmektedir. Bu denli zengin hayvan ve bitki varlığıyla tabiat parkı ve çevresi çok büyük ekoturizm potansiyeli oluşturmakta ve çok sayıda turist çekmektedir. Yedi Değirmenler Tabiat Parkı ekoturizm potansiyeli ile Şehit Şerife Bacı Tabiat Park'ından çok daha fazla ziyaretçinin ilgisini çekmekte ve önemli bir ekoturizm alanı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Kastamonu ilinde bulunan Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı diğer birçok tabiat parkıyla kıyaslanabilecek düzeyde olmasa da, değerlendirilebilecek boyutta ekoturizm potansiyeline sahiptir. Bu doğal alanda öncelikle doğaya karşı duyarlı ekoturizm gibi turizm etkinliklerinin geliştirilip arttırılmasıyla, hem tabiat parkının korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması için gereken maddi olanaklar sağlanacak hem de tabiat parkına gösterilen önem ve duyarlılık daha da artacaktır. Bu bağlamda asıl hedefin parkın mevcut varlığının korunması ve en az seviyede zarar görmesi olduğu için, gerçekleştirilecek turistik etkinlikleri ve geliştirilecek turizm türleri bu hedefe uygun olmalıdır. Planlamalar sıradan ve kısa vadeli olmamalıdır. Planlamalar uzun vadeli, üstünde titiz ve yoğun değerlendirmelerin yapıldığı, koruma ve kullanma dengesinin gözetildiği, yerli halkın da dâhil edildiği planlamalar ve uygulamalar olmalıdır. Bu durum yalnızca Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı için değil korunan diğer hassas alanlar için de önem arz etmektedir.

6. ÖNERİLER

Araştırma kapsamında Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi için kapsamlı bir çalışma yürütülmüştür. Yöre halkı ve ziyaretçilerin görüşleri ve literatür çalışmaları da göz önünde bulundurularak tabiat parkının ekoturizm potansiyeli ortaya konmuştur. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın ve yakın çevresinin doğal bir güzellik olduğu, doğa turizmine, doğa yürüyüşüne, doğa sporlarına ve oyunlarına uygun bir alan olduğu, temiz havası ve ormanlık alanıyla piknik ve rekreasyon için uygun olduğu tespit edilmiştir.

Şehit Şeri Bacı Tabiat Parkı'nın doğal potansiyeli, ekoturizm açısından büyük bir şanstır, fakat bilinçsizce davranılması ve kullanılması durumunda, hızla çevre değerlerinin bozulması da kaçınılmaz olacaktır. Bu mevcut tehlikeyi acilen görüp, doğa içinde yapılan ekoturizmde çevreyle barışık tarz ve yöntemler benimsenmelidir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda gerekli planlama ve düzenlemeler yapıldığında kuş gözlemciliği, atlı doğa yürüyüşü, kamp/karavan etkinliği, festival turizmi, doğa fotoğrafçılığı, bisiklet turizmi, yaban hayatı gözlemciliği gibi etkinliklerinde yapılabilmesine olanaklar tanımaktadır. Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı Kastamonu-Çankırı otoyoluna sınır olduğu için ulaşımı kolaydır. Ayrıca yakın zamanda açılan Kastamonu havalimanı ulaşıma büyük kolaylıklar getirmiştir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda basketbol sahası, voleybol sahası, 3 adet çocuk oyun alanı, Kır Gazinosu, Alışveriş Ünitesi Büfe, 2 adet fırın, 2 adet bulaşık yıkama yeri, 2 adet çeşme, 4 adet kameriye, otopark ve depo mevcut kullanımdadır. Ancak bu tesisler yetersizdir ve parkta alt yapı eksikliği mevcuttur. Dolayısıyla ziyaretçilerin konaklayabileceği yeni tesislerin yapılması ve mevcut tesislerinde altyapı eksiklikleri giderilmelidir.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda tespitlerimize göre görsel kirlilik (katı atık, çöp vb.) mevcuttur. Bu doğal parkın temiz tutulması ve korunup geliştirilmesi konusunda ziyaretçiler bilinçlendirilmeli ve böylece parkın doğası bozulmadan sürdürülebilirliği

sağlanmalıdır. Buna paralel olarak da hem ekoturizm profesyonellerinin, hem de bölge halkının, ekoturizm konusunda bilinçlendirilmeleri ve eğitilmeleri gerekmektedir. Özellikle ekoturizmden gelir elde edecek olan bölge halkının, sahibi ve bekçisi oldukları kültürel ve doğal zenginliklerin bilincine varmaları ve ancak bunları koruyarak, insanlığa ve kendilerine fayda sağlayacaklarını kavramaları gerekmektedir. Yerel yöneticilere ve bölge halkına, ekoturizm tür ve çeşitleri ve yöntemleri hakkında eğitim, kurs ve brifingler verilmeli, kendilerinin de ürün ve eko-konaklama imkânları geliştirmesi için destek sağlanmalıdır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın ekoturizm potansiyelinin sürdürülebilirliği için, Kastamonu İli sınırlarında kalan ve 1/10.000 ölçekli haritada10 hektar alanı kaplayan Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda sürdürülebilir bir ekoturizm planı yapılmalıdır. Bu ekoturizm planı biyoçeşitlilik kaygıları, boyut, jeoloji ve doğal ve kültürel peyzaj kaynak değerlerinin uzun vadede korunması açısından Şerife Bacı Tabiat Parkı'na rehberlik etmeli, tabiat parkını geliştirmeli ve gelecek kuşaklara aktarmalıdır. Planlama alanında kentsel ve doğal alanlar arasında, doğal rekreasyon fırsatları ile görsel kaynak değerleri ile rekreasyonel faaliyetleri arasında organik bir bağ kurulması önemlidir. Park ayrıca, korunan alan olma statüsünün gereğini ve sürdürülebilirliği konusundaki bilinirliğini arttırmalı ve bu dengeyi ziyaretçilerin temel ihtiyaçlarını karşılamak ve kararlar vermek için kullanmalıdır.

Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda sürdürülebilir ekoturizm planlarının amacı; planlama alanı içindeki biyolojik ve çevresel kaliteyi iyileştirmek, iklimsel fayda sağlamak, uygun habitatların devamlılığını sağlamak için toprak ve suyun korunması ve su kalitesinin sağlanması ile bitki topluluklarının ve vahşi hayatın iyileştirilmesi olmalıdır.

Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı rekreasyon geliştirme planları farklı türde ziyaretçilerin, doğal orman alanında dinlenmelerini, aktif bir şekilde zaman geçirmelerini, günü birlik dinlenme ve rekreasyonel spor faaliyetlerini gerçekleştirme ve doğal habitatları inceleme gibi fırsatlar sunmalıdır.

Şerife Bacı Tabiat Parkı, sanayileşme ve kentleşmeyle oluşan suni kentsel çevrenin açık hava ve rekreasyon ihtiyaçlarına cevap veren ve bireylerin fiziksel ve zihinsel

yenilenmesini sağlayan bozulmamış bir doğa parçası ve doğal ortamdır. Bu doğal ortam ziyaretçilerin orman ekosisteminde zihinsel ve fiziksel aktiviteler yapmasına olanak sağlamaktadır. Bu bağlamda Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın dinlenme tesislerinin kapasitesinin oluşturulması, talebin kullanımına ve yoğunluğuna göre belirlenmeli ve mekânsal çözümler standartlara uygun olmalıdır.

Şerife Bacı Tabiat Parkı hedeflerine ulaşmak için belirtilen koruma-kullanım dengesini gözlemleyerek ve analitik çalışmalar aşamasından elde edilen verileri sentez aşamasında yapılan değerlendirmeler ışığında imar planlarına bölünmelidir.

Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın sahipleri uygun bir ziyaretçi yönetimi modeli belirlemeli ve halkla ilişkiler desteği, kamusal alanda yürütülen faaliyetlerin yapılmasını sağlamalıdır. Bu bağlamda, parkın kullanımıyla ilgili ilişkileri, motivasyonları ve korunmanın niteliğiyle konforlarını kullanarak bölgeye gelen ziyaretçilerin bireysel özelliklerine ilişkin kapsamlı bir araştırma yapılması, planlama çalışmalarında yön göstermesi açısından son derece önemlidir.

KAYNAKLAR

Akkiprik, A. (2011). Hatay ili Samandağ İlçesi Ekoturizm Kullanımına Yönelik Peyzaj Potansiyelinin Saptanması. T.C. Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Konya.

Akpınar, E. ve Bulut, Y. (2010). Ülkemizde Alternatif Turizm Bir Dalı Olan Ekoturizmı Çeşitlerinin Bölgelere Göre Dağılımı ve Uygulama Alanları. III. Ulusal Karadeniz Ormancılık Kongresi. 20-22 Mayıs 2010, Cilt: IV, Sayfa: 1575-1594.

Alphan, H. ve Çelik, N. (2014). Mapping spatial variations of land cover in a coastal landscape using pattern metrics. Çukurova Üniversity, Departmen of Landscape Architecture, Balcali Campus, Saricam. Adana. Procedia - Social and Behavioral Sciences 120 (2014) 23 – 30.

Altanlar, A. ve Akıncı Kesim, G. (2011). Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Yöre Halkı ve Yerli Turistlerin Davranış ve Beklentilerini Anlamaya Yönelik Bir Araştırma; Akçakoca Örneği. Ankara Üniversitesi Çevrebilimleri Dergisi Cilt: 3, Sayı: 2, Aralık 2011, 1-20.

Altunkasa, M.F. (1987). Çukurova Bölgesinde Biyoklimatik Veriler Kullanılarak Açık ve Yeşil Alan Sistemlerinin Belirlenmesi İlkeleri Üzerine Bir Araştırma, Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı. Adana.

Altunkasa M.F. (1990). Adana'da İklimle Dengeli Kentsel Yeşil Alan Planlama İlkelerinin Belirlenmesi ve Çok Amaçlı Bir Yeşil Alan Örneğinde Geliştirilmesi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 5(1): 39-54.

Altunkasa, M.F. ve Gültekin, E. (1991). Şanlıurfa'da İklimle Dengeli Kentsel Alan Kullanım İlkeleri ve Yeşil Alan Sistemlerinin Belirlenmesi. Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 6: 23-38.

Attia, S., De Herde, A. (2009). Bioclimatic architecture design strategies in Egypt. In Proceedings of 8th International Conference on Sustainable Energy Technologies. Aachen.

Bekdemir, Ü. ve Sezer, İ. (2016).Yedi Değirmenler ve Mağarası Tabiat Parkı'nın Coğrafi Özellikleri İle Ekoturizm Olanaklarının Değerlendirilmesi. Doğu Coğrafya Dergisi. Yıl 2016, Cilt 21, Sayı 36, Sayfalar 43 – 78.

Bezlova, D., Doncheva-Boneva, M. (2011). Protected areas at the black sea cost as natural resources for development of ecotourism. Journal of Environmental Protection and Ecology, 12(3): 1179–1185.

Bunruamkaewa K. ve Murayamaa Y.(2011), Site Suitability Evaluation for Ecotourism Using GIS & AHP: A Case Study of Surat Thani Province, Thailand. International Conference: Spatial Thinking and Geographic Information Sciences. Procedia Social and Behavioral Sciences 21 (2011) 269–278. Available online at www.sciencedirect.com.

Chaminuka, P., Groeneveld, R.A., Selomane, A.O., &Van Ierland, E.C. (2012). Tourist preferences for ecotourism in rural communities adjacent to Kruger National Park: A choice experiment approach. Tourism Management 33(1): 168-176. DOI: 10.1016/j.tourman.2011.02.016.

Cheung, L.T.O., & Jim, C.Y. (2014). Expectations and willingness-to-pay for ecotourism services in Hong Kong's conservation areas. International Journal of Sustainable Development & World Ecology 21(2), 149-159. DOI: 10.1080/13504509.2013.859183.

Çetin, M., Topay, M., Kaya, L.G. , Yılmaz, B. (2010). Biyoiklimsel konforun peyzaj planlama sürecindeki etkinliği: Kütahya Örneği. Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi Seri: A, Sayı: 1, Yıl: 2010, ISSN: 1302-7085, Sayfa: 83-95.

Cetin, M. (2015a). Determining the bioclimatic comfort in Kastamonu city, Environmental Monitoring & Assessment, 187(10), 640. doi: 10.1007/s10661-015-4861-3.

Cetin, M. (2015b). Using GIS analysis to assess urban green space in terms of accessibility: case study in Kutahya. International Journal of Sustainable Development & World Ecology, 22(5):420–424. doi: 10.1080/13504509.2015.1061066.

Cetin, M. (2015c). Evaluation of the sustainable tourism potential of a protected area for landscape planning: a case study of the ancient city of Pompeipolis in Kastamonu. International Journal of Sustainable Development & World Ecology 2015; 22 (6): 490-495. doi: 10.1080/13504509.2015.1081651.

Cetin, M. (2016a). Determination of bioclimatic comfort areas in landscape planning: a case study of Cide Coastline, Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 4(9): 800-804.

Cetin, M. (2016b). Sustainability of urban coastal area management: a case study on Cide. Journal of Sustainable Forestry, 35(7), 527–541.doi: 10.1080/10549811.2016.1228072.

Cetin, M. ve Sevik, H. (2016a). The change of air quality in Kastamonu city in terms of particulate matter and CO2 amount. Oxidation Communications pp. 0–0. (In press).

Cetin, M. & Sevik, H. (2016b). Evaluating the recreation potential of Ilgaz Mountain National Park in Turkey, Environmental Monitoring and Assessment, 188(1): 52, doi: 10.1007/s10661-015-5064-7.

Cetin, M. ve Zeren, I. (2016). "Evaluation of the value of biocomfort for Kastamonu-Inebolu". International Conference GREDIT'2016 – Green Development Infrastructure Technology, Poster section 4: Management of Urban and Industrial Waste, Climate Change – Biodiversity – Efficiency, ISBN 978-608-4624-21-9, 31.03 and 01.04 2016, p4–35, page: 310, Skopje, Macedonia.

Cetin, M., Zeren, I., Sevik, H., Cakir, C., Akpinar, H. (2018a). A study on the determination of the natural park's sustainable tourism potential. Environmental Monitoring and Assessment. 190(3): 167.

Cetin, M., Sevik, H., Canturk, U., Cakir, C. (2018b). Evaluation of the recreational potential of Kutahya Urban Forest. Fresenius Environmental Bulletin. 27(5): 2629-2634, 2018.

Cetin, M., Adiguzel, F., Kaya, O., & Sahap, A. (2018c) Mapping of bioclimatic comfort for potential planning using GIS in Aydin. Environment, Development and Sustainability, (2018) 20 (1): 361-375.

Coria, J. ve Calfucura, E. (2012). Ecotourism and the development of indigenous communities: The good, the bad, and the ugly. Ecological Economics 73 (2012) 47–55.

Çınar, İ. (1999). Fiziksel Planlamada Biyoiklimsel Veriler Kullanarak Biyokonforun Oluşturulması Üzerine Fethiye Merkezi Yerleşimi Üzerinde Araştırmalar. Yüksek Lisans Tezi, EÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, 89s.

Çınar, İ. (2004). Biyoklimatik Konfor Ölçütlerinin Peyzaj Planlama Sürecinde Etkinliği Üzerinde Muğla-Karabağlar Yaylası Örneğinde Araştırmalar. Doktora tezi, Ege Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 227s.

Dönmez, S. (2008). Akdağ Tabiat Parkı'nda Ekoturizm. T.C. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Coğrafya Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Afyonkarahisar.

Dixit, S.K., & Narula, V.K. (2010). Ecotourism in Madhav National Park: Visitors' Perspectives on Environmental Impacts. South Asian Journal of Tourism and Heritage 3(2): 109-115.

Erdoğan, N. ve Yağcı, Ö. (2002) Sürdürülebilirlik Bağlamında Ekoturizmin Sosyal, Ekonomik ve Çevresel Etkiler Bakımından Değerlendirilmesi, First Tourism Congress of Mediterranean Countries.2002.

Hoşcan, N. (2008). "Orman Köylerinde Doğal ve Kültürel Değerlerin Ekoturizm Etkinliklerinde Kullanılması: Bolu İli Mudurnu İlçesinde Bir Araştırma",

Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimler Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Höchtl, F., Ruşdea, E., Schaich, H., Wattendorf, P., Bieling, C., Reeg, T., Konold, W. (2007). Building bridges, crossing borders: Integrative approaches to rural landscape management in EuropeNorsk Geografisk Tidsskrift. Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian Journal of Geography . Volume:61, Issue: 4, Pages:157-169.

Karaman, A. (1996). Sürdürülebilir Turizm Planlaması İçin Ekolojik Bir Çerçeve, Sürdürülebilir Turizm; Turizm Planlamasına Ekolojik Yaklaşım, 19.Dünya Şehircilik Günü Kollokyumu, Mimar Sinan Üniversitesi, İstanbul, 102.

Kaypak, Ş. (2012). Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma. KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (22): 11-29, 2012 ISSN: 1309-9132, www.kmu.edu.tr.

KNPD. (2016). Kastamonu National Parks Directorate, Directorate of Kastamonu National Park, Kastamonu.

Koçan, N. (2011). Murat Dağı'nın Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. Iğdır Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi Cilt:1, Sayı:3, Sayfa: 69-75, 2011.

Koçman, A. (1991). İzmir'in Kentsel Gelişimini Etkileyen Doğal Çevre Faktörleri ve Bunlara İlişkin Sorunlar, Coğrafya Araştırmaları Dergisi, 3 s: 101, İzmir.

Koçman, A. (2002). Klimatoloji Çalıştayı 2002 Notlan, EÜ Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İzmir.

Korkmaz, M. ve Başkalkan, S.N. (2011). Eğirdir Gölü ve çevresinde turizm gelişiminin sürdürülebilirliği üzerine değerlendirmeler. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi. 2011, 12: 62-69.

Kumari, S., Behera, M.D., & Tewari, H.R. (2010). Identification of potential ecotourism sites in West District, Sikkim using geospatial tools. Tropical Ecology 51(1): 75-85.

Maple, L.C., Eagles, P.F.J., & Rolfe, H. (2010). Birdwatchers' specialisation characteristics and national park tourism planning. Journal of Ecotourism 9(3), 219-238. DOI: 10.1080/14724040903370213.

Mercan, Ş.O. (2010). Sürdürülebilir Turizm Kapsamında Bölgesel Planlama ve Turistik Ürün Oluşumu: Altınoluk Örneği Üzerine Bir Araştırma. T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı. Doktora Tezi. İzmir.

Memlük, Y. (1982). Ankara Kenti ve Yakın Çevresi İklimi Oluşturan Etmenlerin Kentsel Yerleşimler Yönünden İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Üzerinde Bir Araştırma, Doçentlik Tezi, Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Ankara.

Milne, M. (2013). Climate consultant 5.4. UCLA, Los Angeles: Energy design tool group.

Monz, C.A., Cole, D.N., Marion, J.L., & Leung, Y.F. (2010). Sustaining visitor use in protected areas: Future opportunities in recreation ecology research based on the USA experience. Environmental Management 45:551–562. DOI: 10.1007/s00267-009-9406-5.

Mutlu, E., Kutlu, B., Yanik, T., Demir, T. (2014). Faraz Stream (Hafik-Sivas) water quality characteristics and monthly variations. Standard Scientific Research and Essays 2(11): 587-594.

Mutlu, E., Yanik, T., Akca, İ., Kutlu, B., Sonmez, A.Y. (2015). Determining the water quality of Lake Delice (İmranliSivas). Mar. Sci. Tech. Bull 4(2):11-19.

Mutlu, E., Kutlu, B., Demir, T. (2016). Assessment of Çinarli Stream (Hafik - Sivas)'S water quality via physico-chemical methods. Turkish Journal of Agriculture - Food Science and Technology, 4(4): 267-278.

Ngoka, P.C. (2013). Capacity and levels of utilization of tourism potentials of Yankari and Cross River National Parks – implications for optimistic ecotourism development in Nigeria. African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure 2(4).

Nikolaou, E.I., Ierapetritis, D., & Tsagarakis, K.P. (2011). An evaluation of the prospects of green entrepreneurship development using a SWOT analysis. International Journal of Sustainable Development & World Ecology 18:1–16. DOI: 10.1080/13504509.2011.543565.

Nino, K., Mamo Y., Mengesha G., Kibret K.S.(2017). GIS based ecotourism potential assessment in Munessa Shashemene Concession Forest and its surrounding area, Ethiopia. Applied Geography 82 (2017) 48e58.

Nouri, J., Danehkar, A., & Sharifipour, R. (2008). Evaluation of ecotourism potential in the northern coastline of the Persian Gulf. Environmental Geology 55: 681-686. DOI: 10.1007/s00254-007-1018-x.

NP. (2016). National Parks of Turkey. Republic of Turkey. Ministry of Forest and Water. The General of Directorate of Nature Protection and National Parks, Kastamonu.

Obua, J. (1997), The Potential, Development and Ecological Impact of Ecotourism in Kibale National Park, Uganda. Journal of Environmental Management (1997) 50, 27–38.

Ohl-Schacherer, J., Mannigel, E., Kirkby, C., Shepard, Jr G.H., & Yu, D.W. (2008). Indigenous ecotourism in the Amazon: a case study of Casa Matsiguenka in Manu National Park, Peru. Environmental Conservation 35(1): 14-2. DOI: 10.1017/S0376892908004517.

Ormsby, A. ve Mannle K. (2006). Ecotourism Benefits and the Role of Local Guides at Masoala National Park, Madagascar. Journal of Sustainable Tourism, 14:3,271-287, DOI: 10.1080/09669580608669059.

Polat, A.T. ve Önder, S. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi 20 (40): (2006) 53-64.

Powell, R.B., & Ham, S.H. (2008). Can Ecotourism Interpretation Really Lead to Pro-Conservation Knowledge, Attitudes and Behaviour? Evidence from the Galapagos Islands. Journal of Sustainable Tourism 16(4): 467-489. DOI: 10.1080/09669580802154223.

Steadman, R.G. (1979). The assessment of sultriness, part I: a temperature-humidity index based on human physiology and clothing science. Journal of Applied Meteorology, 18, 861– 873.

Synnefa, A., Santamouris, M., Akbari, H. (2007). Estimating the effect of using cool coatings on energy loads and thermal comfort in residential buildings in various climatic conditions. Energy and Buildings, 39(11): 1167–1174.

Shinno, H., Yoshioka, H., Marpaung, S., & Hachiga S. (2006). Quantitative SWOT analysis on global competitiveness of machine tool industry. Journal of Engineering Design. 17: 251-258. DOI: 10.1080/09544820500275180.

Sezer, İ. (2015). Koç Kayası Tabiat Parkı'nın Ekoturizm Olanakları Açısından Değerlendirilmesi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 2015 - dergipark.gov.tr.ISSN:1309-081X, Yıl:7, Sayı:12 Sayfa: 171-206.

Şahin, İ.F. (2009). Erzincan İli'nin Turizm Potansiyeli ve İldeki Ekoturizm Uygulamaları. Doğu Coğrafya Dergisi 22. Sayfa: 69-88. 2009. e-dergi.atauni.edu.tr.

Sevik, H., Cetin, M., Kapucu, O., Aricak, B., Canturk, U. (2017a). Effects of light on morphologic and stomatal characteristics of Turkish Fir needles (Abies nordmanniana subsp. Bornmulleriana Mattf.). Fresen. Environ. Bull. 26 (11), 6579-6587, 2017.

Sevik, H., Ahmaida, E.A., Cetin M. (2017b). Change of the Air Quality in the Urban Open and Green Spaces: Kastamonu Sample. Ecology, Planning and Design. Chapter 31. Eds: Irina Koleva, Ulku Duman Yuksel, Lahcen Benaabidate, St. Kliment Ohridski University Press, ISBN: 978-954-07-4270-0, pp. 409-422, 2017.

Şevik, H., Çetin, M., Işınkaralar, K. (2016). Bazı İç Mekân Süs Bitkilerinin Kapalı Mekânlarda Karbondioksit Miktarına Etkisi. Düzce Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi 4 (2): 493–500.

Tsai, W.H., Chou, W.C., & Lai, C.W. (2010). An effective evaluation model and improvement analysis for national park websites: A case study of Taiwan. Tourism Management. 31(6) 936-952. DOI: 10.1016/j.tourman.2010.01.016.

Topay, M. ve Yılmaz, B. (2004). Biyoklimatik Konfora Sahip Alanların Belirlenmesinde Cbs'den Yararlanma Olanakları: Muğla İli Örneği, 3.CBS Bilişim Günleri Bildiri Kitapçığı, İstanbul. s: 425-434 .

Topay, M. (2007). The importance of climate for recreational planning of rural areas; case of Muğla province, Turkey, 3rd International Workshop on climate, tourism, and recreation proceeding, Greece.p:29-36.

Topay, M. ve Cinar, I. (2008). Determining of bioclimatic comfort structure of Suleyman Demirel University East Campuses situated in the back of Mediterranean region. Geophysical Research Abstracts, 10(2008). EGU general assembly.

Topay, M. (2012). Importance of thermal comfort in the sustainable landscape planning. Journal of Environmental Protection and Ecology, 13(3): 1480–1487.

Topay, M. (2013). Mapping of thermal comfort for outdoor recreation planning using GIS: the case of Isparta Province (Turkey). Turkish Journal of Agriculture and Forestry, 37: 110–120.

Topay, M. ve Parladir, M.O. (2015). İsparta ili örneğinde CBS yardımıyla alternatif turizm etkinlikleri için uygunluk analizi. Tar. Bil. Der. 21: 300-309.

Toy, S., Yılmaz, S., Yılmaz, H. (2005). Determination of bioclimatic comfort in three different land uses in the city of Erzurum, Turkey, Bulding and Environment. 42 (3):1315 - 1318.

Turoğlu, H. ve Özdemir, H. (2005). Bartın İlinin Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesi. Doğu Coğrafya Dergisi .Yıl:2005,Cilt:10, Sayı:13, Sayfa: 97-116.

URL-1; http://www.ekoturizmdernegi.org - Ekoturizm ve Sürdürülebilir Turizm Derneği (Erişim tarihi 06.12.2017).

URL-2; http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/31065/peyzaj_yonetimi_not.pdf (Erişim tarihi 07.12.2017).

URL-3; www.avrupakonseyi.org.tr (Erişim tarihi 12.12.2017).

URL-4; http://conventions.coe.int/treaty (Erişim tarihi 13.12.2017).

URL-5; http://www.world-tourism.org (Erişim tarihi 15.12.2017).

Yeşil, S., Yeşil, M. ve Yılmaz, H. (2008). Jeolojik Miras Alanlarının Alternatif Turizm Kapsamında Değerlendirilmesi: Ballıca Mağarası Örneği. Atatürk Üniv. Ziraat Fak. Derg. 39 (2), 241-248, 2008 ISSN : 1300-9036.

Yeşiltaş, M., Çeken, H., Öztürk, İ. (2009). Karadeniz Bölgesindeki Turizm Olanaklarının Swot Analizi İle Değerlendirilmesi.Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.Yıl:2,Sayı:3,Aralık 2009.

Yucedag, C., Kaya, L.G. ve Cetin, M. (2018). Identifying and assessing environmental awareness of hotel and restaurant employees' attitudes in the Amasra District of Bartin. Environmental Monitoring and Assessment, 2018, 190(2): 60.

Zaman, S. ve Coşkun, O. (2012). Milli Parklarda Kaynak Değer Kullanımı İçin Bir Öneri: Nene Hatun Tarihi Milli Parkı. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2012 16 (3): 117-134.

Zeren, I. (2016). Determination of bioclimatic comfort in Kastamonu Nature Park, The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) during the 2209-A-2015/2 period (University Students Domestic Research Projects Support Program) working on projects numbered 1919B011502715.

EKLER

EK-1. Kastamonu İli'nde Yaşayanlara Yönelik Anket Formu

EK-2. Ziyaretçilere Yönelik Anket Formu

EK-1. Kastamonu İli'nde Yaşayanlara Yönelik Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Elinizdeki anket, Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın peyzaj yönetimi ve planlaması için sürdürülebilir ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi içindir. Anketteki sorulara vereceğiniz cevaplar, Kastamonu Üniversitesi'nde yapılmakta olan bir yüksek lisans tezinde kullanılacaktır. Anket araştırmasındaki bilgileriniz kesinlikle gizli tutulacaktır.

Soruların cevaplanması sırasında size uygun seçeneklerin yanına (X) işaretinin konulması yeterli olacaktır.

1.)Kastamonu ilinin yerlisi misiniz?

Cinsiyet ( ) Evet ( ) Hayır ( )

2.)Kastamonu ilinin yerlisi değil iseniz ne kadar zamandır Kastamonu' da yaşıyorsunuz?

1 yıldan az ( ) 1-5 yıl ( ) 5-10 yıl ( ) 10 yıldan fazla ( )

3.)En fazla ziyaretçi akını hangi aylarda olmaktadır?

Ocak-Şubat	( )	Ağustos	( )
Mart-Nisan	( )	Eylül	( )
Mayıs	( )	Ekim	( )
Haziran	( )	Kasım	( )
Temmuz	( )	Aralık	( )

4.)Tabiat parkının en çok hangi özelliği turistleri buraya çekmektedir?

Tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği ( )

Doğa turizmi ( )

Doğa sporları ve oyunları ( )

Temiz havası ( )

Piknik ve rekreasyon ( )

Bitki ve hayvan varlığı ( )

Diğer ( )

EK-1.' nin devamı

5.) Ziyaretçi kullanımları sizce tabiat parkında ne derece tahrip oluşturmaktadır?

Oldukça yüksek ( ) Yüksek ( ) Orta ( ) Düşük ( ) Hiç ( )

6.) Doğal bitki örtüsü ve yaban hayatının zarar gördüğünü düşünüyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( ) Nispeten ( )

7.)Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın turizm faaliyetlerinin gelişimini engelleyecek olumsuz çevre faktörleri var mıdır?

Evet ( ) Hayır ( )

8.) Bu olumsuz çevre faktörleri neler olabilir?

Çevre kirliliği ( )

Altyapı eksikliği ( )

Güvenli olmayışı ( )

Gürültü ( )

Ulaşım Sorunu ( )

Diğer ( )

9.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın gelecek nesillere aktarımı için yeterli bakım ve geliştirme çalışmaları yapılıyor mu?

Evet ( ) Hayır ( )

10.)Öğrenim durumu ve cinsiyetiniz?

İlkokul Erkek ( ) Kadın ( )

Ortaokul Erkek ( ) Kadın ( )

Lise Erkek ( ) Kadın ( )

Y.Okul/Üniv. Erkek ( ) Kadın ( )

EK-2. Ziyaretçilere Yönelik Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Elinizdeki anket, Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın peyzaj yönetimi ve planlaması için sürdürülebilir ekoturizm potansiyelinin değerlendirilmesi için hazırlanmıştır. Anketteki sorulara vereceğiniz cevaplar, Kastamonu Üniversitesi'nde yapılmakta olan bir yüksek lisans tezi için kullanılacaktır. Anket araştırmasındaki bilgileriniz kesinlikle gizli tutulacaktır.

Soruların cevaplanması sırasında size uygun seçeneklerin yanına (X) işaretinin konulması yeterli olacaktır.

1.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na ilk kez mi geliyorsunuz?

Evet ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

Hayır ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

2.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na geliş sıklığınız nedir?

Her yıl ( ) 2-3 yılda bir ( ) Yılda 5-10 kez ( ) Diğer ( )

3.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na kimlerle birlikte geldiniz?

Yalnız ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

Arkadaşlarla ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

Ailemle ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

Turlarla ( ) Yerli ( ) Yabancı ( )

4.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na daha çok hangi aylarda gelirsiniz?

Mart-Nisan Yerli ( ) Yabancı ( )

Mayıs Yerli ( ) Yabancı ( )

Haziran Yerli ( ) Yabancı ( )

Temmuz Yerli ( ) Yabancı ( )

Ağustos Yerli ( ) Yabancı ( )

Eylül Yerli ( ) Yabancı ( )

Ekim Yerli ( ) Yabancı ( )

5.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'na nereden geliyorsunuz?

Yurt içi ( ) Yurt dışı ( )

EK-2.'nin devamı

6.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın en çok hangi özelliğini beğeniyorsunuz?

Tabiat parkının ve yakın çevresinin doğal güzelliği	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa turizmi	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa sporları ve oyunları	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Temiz havası	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Piknik ve rekreasyon	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Bitki ve hayvan varlığı	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Diğer	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )

7.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda hangi etkinliklerde bulunuyorsunuz?

Piknik yapma	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa yürüyüşü	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa sporları(paintball)	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa güzelliklerini inceleme	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Diğer	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )

8.)Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nda yapılabilecek diğer etkinlikler nelerdir?

Kuş gözlemciliği	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Atlı doğa yürüyüşü	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Kamp/Karavan etkinliği	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Festival turizmi	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Doğa fotoğrafçılığı	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Bisiklet turizmi	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )
Yaban hayatı gözlemciliği	( )	Yerli ( )	Yabancı ( )

EK-2.'nin devamı

9.) Şehit Şerife Bacı Tabiat Parkı'nın rekreatif ve turistik olanaklarından yeteri kadar yararlanabiliyor musunuz?

Evet ( ) Hayır ( )

10.)Rekreatif ve turistik olanaklardan yeteri kadar yararlanmanızı engelleyen nedenler nelerdir?

Konaklama tesisleri az ( )

Ulaşım güçlüğü ( )

Gürültü ( )

Görsel kirlilik ( )

Güvenli olmayışı ( )

Aşırı kalabalık ( )

Altyapı eksikliği ( )

Tanıtım yetersizliği ( )

Diğer ( )

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : Hüseyin AKPINAR
Doğum Yeri ve Yılı : Konya - 05.12.1988
Medeni Hali :Evli
Yabancı Dili : İngilizce
E-posta : Akpinar.1988@hotmail.com

Eğitim Durumu

Lise : Kurucuova Lisesi
Lisans : SDÜ Orman Fakültesi
Yüksek Lisans : Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü

Mesleki Deneyim

İş Yeri : İhsangazi Orman İşletme Müdürlüğü – Or.Muh. Memuru
İş Yeri : Kastamonu Orman İşletme Müdürlüğü – Tekniker (halen)

Yayınları : **Akpinar, H.**, Cetin, M., Zeren, I., Sevik, H., Cakir, C., (2018). A study on the determination of the natural park's sustainable tourism potential. Environmental Monitoring and Assessment. 190(3): 167.